

Társadalomtudományi gyűjtemények Magyarországon

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) százéves jubileuma alkalmából 2004. november 4-én Társadalomtudományi gyűjtemények Magyarországon – hagyomány és korszerűség címmel a FSZEK, az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ), valamint a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) Társadalomtudományi Szekciója közös rendezésű konferenciát tartott.

Fodor Péter, a FSZEK főigazgatója, az IKSZ elnöke köszöntőjében elmondta, hogy Magyarország legnagyobb közkönyvtára fennállásának századik évfordulóján a múlt felidézése mellett a jövőbe is tekint: hogyan gondolkodjunk ezentúl a korszerű könyvtárról, a szolgáltatásokról, a társadalomtudományi könyvtárak szerepéről.

Szivi Józsefné, az MKE Társadalomtudományi Szekciójának elnöke megnyitójában kiemelte: a társadalomtudományokhoz kapcsolódó gyűjtemények egymást jobban megismerve és együtt munkálkodva, a hagyományos szolgáltatásokat a digitális szolgáltatások együttes rendszerével kibővítve tudnak megfelelni a felhasználók igényeinek.

Reisz László tartotta a nyitó előadást, melynek a *100 éves a szociológia országos szakkönyvtára – Szabó Ervin szociológiai világbibliográfiájától a világhálón megjelenő szociológiai adatbázisokig* címet adta. Először Szabó Ervin szerepéről, a tudós könyvtáros munkájáról – a szociológiai világbibliográfia elkészítéséről – beszélt, majd a magyar társadalomtudományi bibliográfia történetéről és az 1973-ban alakult szociológiai dokumentációs osztály tevékenységéről, a magyar szociológiai irodalom feltárásának azóta is tartó munkájáról szólt. A könyvtárban folyó digitalizálás kapcsán bemutatta a Magyar Társadalomtudományi Digitális Archívum munkálatait. Az archívum célja korszerű technikával közzé tenni a magyar szociológiatörténet klasszikusainak műveit. Beszélt a XX. század

című folyóirat digitalizálásáról, valamint az 1880-as népszámlálás teljes körű digitális feldolgozásáról is. Részletesen hallhattunk a szociológiai bibliográfia készítéséről, amely 2004 februárjától már honlapjukról is elérhető, és az ezzel kapcsolatos további céljukról, az adatbázis teljes szövegű bővítéséről is.

A konferencia első felében a legnagyobb hazai egyetemeken lévő társadalomtudományi gyűjtemények mutatkoztak be.

Nagy Zsuzsanna Gyűjtemény és szolgáltatások a Budapesti Corvinus Egyetem Központi Könyvtárában címmel az ország legnagyobb közgazdasági gyűjteményéről, a közgazdasági egyetem központi könyvtáráról beszélt. A gyűjtemény története mellett gyűjtőkörének összetételét is bemutatta, és a könyvtár új filozófiájáról, a „hibrid-könyvtárról” is szólt, melyben a hagyományos gyűjtemény mellett elektronikus források is segítik az olvasót. Saját kiadványok készítése helyett professzionális termékek vásárlásával, előfizetésével, valamint önálló digitalizálási tevékenységgel (pl. Nemzetgazdasági Szemle, Közgazdasági Szemle) foglalkoznak. Céljuk, hogy a hagyományos és az elektronikus gyűjtemény egységessé váljék. Részletesen szólt a jelenlegi könyvtári szolgáltatásokról és a honlapon elérhető elektronikus szolgáltatásokról (<http://www.lib.uni-corvinus.hu> ezen belül: elektronikus információforrások).

Pál Antalné Rész az egészben: a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának társadalomtudományi gyűjteménye(i) című előadásában a Debreceni Egyetem és könyvtára történetéről, a gyűjteménybe kerülő nevezetesebb társadalomtudományi magánkönyvtárak (hagyatékok) szerepéről beszélt. A 2002 novemberében létrejött Társadalomtudományi Könyvtár gyűjteményének ismertetése után a könyvtár szolgáltatásainak bemutatása következett, melyben részletes tájékoztatót kaptunk a digitális tartalomszolgáltatásról, az ún. tiszántúli adatbázisról, amely különféle dokumentumtípusok mellett két folyóiratot, a Debrecen-Nagyváradai Értesítőt és „A város” című lapot is tartalmazza (elérhetősége: <http://fulltext.lib.unideb.hu/>).

Hamar Zsuzsa Társadalomtudományi gyűjtemények a Pécsi Tudományegyetem könyvtárában című előadásában a Pécsi Tudományegyetem széttagolt könyvtári hálózatából két könyvtárat mutatott be: a Társadalomtudományi Könyvtárat és az ÁJK–KTK (Állam- és Jogtudományi Kar és Közgazdaságtudományi Kar) Könyvtárat.

A Társadalomtudományi Könyvtár jogelődjét az 1950-es évek elején hozták létre (akkor az MDP Pártiskolájának, később az MSZMP Baranya Megyei Oktatási Igazgatóságának könyvtára volt). A hetvenes évek végére gyűjtőköre a filozófia, pszichológia, vallás, szociológia, politika, pedagógia, vezetéselmélet témákat ölelte fel, ezek mellett a hazai és a külföldi pártélet dokumentumjellegű kiadványait is gyűjtötték. A rendszerváltás után a JPTE Tanárképző Karának Társadalomtudományi Könyvtára lett. 1996-tól új épületben, már szakkönyvtárként fogadja látogatóit.

Az ÁJK–KTK könyvtárat 2003 szeptemberében nyitották meg, így ez már egy XXI. századi igényeket kielégítő könyvtár. Állománya az Állam- és Jogtudományi Kar és a Közgazdaságtudományi Kar könyvtári állományából egyesült. (Az ismertetett könyvtárakról bővebben a <http://www.lib.pte.hu/> webcímen olvashatunk.)

Laczkó Sándor Eszme- és kisebbségtörténeti kutatások a Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárának Társadalomelméleti gyűjteményében címmel tartott előadást. A különgyűjteményt 1985-ben hozták létre azzal a céllal, hogy Magyarország, valamint Közép- és Dél-Kelet-Európa XX. századi történetét érintő társadalomelméleti és politikátörténeti munkák, az „emigráns” és a „szamizdat” kiadványok, kéziratok, memoárok és kutatási háttéranyagok másutt legálisan nem használható dokumentumainak gyűjtésével elősegítsék a szakirányú oktatást. A rendszerváltást követően a gyűjtőkör jelentősen átalakult, régió- és kisebbségtörténeti vonatkozású dokumentumokkal bővült. A határon túli magyar lapok és a magyarországi kisebbségek folyóiratai mellett az európai kisebbségi tematikájú lapok szinte teljes körűen megtalálhatók gyűjteményükben. Az elmúlt tíz évben különféle szakirodalmi, bibliográfiai adatbázisokat építettek (a Korunk című folyóirat repertórium, a romániai magyar nyelvű társadalomtudományi szakirodalom feldolgozása 1990 és 2000 között), és egy romológiai adatbázis létrehozását is tervezik. (Kiadványaikról, a gyűjteményről és tevékeny-

ségükről bővebben a <http://primus.arts.uszeged.hu/doktar/doktar.html> webcímen lehet olvasni.)

A konferencia második felében a társadalomtudományi szakkönyvtárakról és szolgáltatásaikról volt szó.

Murányi Lajos Az MTA Könyvtára a társadalomtudományok szolgálatában című előadásában a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárának történetéről, gyűjtőköréről, az intézeti könyvtárak szerepéről szólt. 1993-ban a gyűjtőkör módosult, ma már a humán tudományok és tudománypolitika dokumentumait gyűjtik. Már a hatvanas években elindították információs kiadványukat, 1980-tól pedig számítógépes szakirodalmi szolgáltatás is működött. Digitalizáló tevékenységükből talán a legfontosabb a kiegyezéskor indult, *Értekezések... gyűjtőcímű, részcímes periodika digitalizált változata*, amely ma is a kulturális-tudományos kincsek gazdag tárháza (elérhetősége: <http://digilib.mtak.hu/>). Tervezik az 1950 és 1985 közötti betűrendes cédulakatalógusuk digitalizálását is.

Sziráki Zsuzsanna A regionális tudomány magyarországi könyvtára című előadás bevezetőjében szólt a pécsi regionális kutatások tudománytörténeti előzményeiről, az 1943-ban megalakult Dunántúli Tudományos Intézetről. Az 1955 óta az MTA-tagjaként, 1984 óta az MTA Regionális Kutatások Központjaként működő intézmény könyvtára korlátozottan nyilvános tudományos szakkönyvtár. Fő gyűjtőkörét a gazdaság- és társadalomfejlődés alpművei, a gazdaság, népesség, és környezet kölcsönhatásait tárgyaló munkák képezik, de e mellett 1984-től a regionális kutatási helyek tudományos kézíratait is gyűjtik. (Bővebben szolgáltatásaikról és kiadványaikról a <http://www.dti.rkk.hu/library> webcím alatt lehet olvasni.)

Markella Károlyné Az Egyesített Társadalomtudományi Könyvtár – az MTA négy kutatóintézetének közös könyvtáráról című előadásában a 2000-ben megvalósított egyesítés folyamatáról és nehézségeiről szólt. Az összeköltözés, az eltérő állomány-összetétel, az eltérő kutatói szolgáltatások megnehezítették az állományegyesítés végrehajtását. A kisebbségi kutatások, a politikatudomány, a szociológia és a világgazdasági kutatások szakkönyvtára főképp az intézetek saját kutatóit szolgálja, de egyetemi oktatók és hallgatók is kutathatnak állományukban. (Webcímük: <http://etk.mtapti.hu/index.htm>.)

Nemes Erzsébet A KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat a kiegészítéstől napjainkig című előadásának Az első könyvrajstromtól az internetig alcímet adta, és ezt az ívet rajzolta fel a könyvtár történetének és jelenének ismertetésénél. Az 1897 óta nyilvános szakkönyvtár teljes körűen gyűjti a magyar, válogatva a külföldi statisztikai és demográfiai szakirodalmat. Feladatai közé tartozik többek között statisztikatörténeti és történeti statisztikai kutatások végzése, valamint ehhez kapcsolódóan különböző szakirodalmi összeállítások, tanulmányok készítése és kiadása is. Digitalizálási terveik között szerepel a teljes könyvtári állomány számítógépre vitele. Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium „24. óra” elnevezésű pályázata segítségével digitalizálni tudták a Magyarország Helységnevtára 12 kötetét (az 1873–1913 közötti időszakot), amely weblapjukon el is érhető: <http://konyvtar.ksh.hu/>.

Csik Tibor Információellátás a neveléstudomány területén, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum gyűjteményei és szolgáltatásai című előadásában részletesen szólt az elmúlt 127 év alatt többször létrehozott és megszüntetett gyűjtemény hányatott sorsáról. Az 1958-as újraalapítás óta országos feladatkörű, nyilvános tudományos szakkönyvtár a teljesség igényével gyűjti a magyar oktatáspolitikai, neveléstudományi, nevelés- és ifjúságszociológiai dokumentumokat, a magyar tankönyveket, az iskolai értesítőket, továbbá a hazai gyermek- és ifjúsági irodalmat. Az előadó bemutatta a fő gyűjtőkörrel kapcsolatos különgyűjteményeket, és szólt az adatbázisokról, az internetes szolgáltatásokról is (<http://www.opkm.hu/>).

Villám Judit HÍD – Háttér, információ és dokumentum. Az Országgyűlési Könyvtár a társadalmi és politikai nyilvánosság szolgálatában című előadása rövid történeti áttekintéssel indult, majd az évtizedek óta végzett szakirodalmi szolgáltatások bemutatása következett (jogi-szakirodalmi, világpolitikai információk, PRESSDOK és HUNDOK adatbázisok). A magyar parlamenti dokumentumok gyűjtése és szolgáltatása több mint száz évre tekint vissza. A könyvtár egyik különgyűjteményében, a Magyar Parlamenti Gyűjteményben a hagyományos szolgáltatás, az adatbázis-építés mellett digitalizáló munka is folyik (www.ogyk.hu, ezen belül: ekonyvtar/parlamenti-dokumentumok). A nyilvánosság tájékoztatása mellett a képviselőknek, az Országgyűlésnek nyújtott információszolgáltatás is fontos tevé-

kenység, a képviselő-tájékoztatási munkáról és a könyvtár kiadványairól is szó esett.

A konferencia fő célja annak bemutatása volt, hogy miként alakult a nagyobb magyar társadalomtudományi gyűjtemények sorsa alapításuk óta és milyen társadalomtudományi gyűjtemények születtek az utóbbi évtizedekben. Kiemelt szerepe volt az előadásokban a társadalomtudományi gyűjtőkörre alapozott szakirodalmi információszolgáltatások bemutatásának.

Hallhattunk a társadalomtudományi könyvtárak múltjáról és jelenéről: megismerkedhettünk a régi szakkönyvtárak korszerű szolgáltatásaival, és a kisebb vagy újonnan létrejött gyűjteményekben folyó kutatási, adatbázisépítő tevékenységekkel is. Minden bemutatózó könyvtár kitért digitalizáló munkájára, illetve terveire ismertetésére. Több előadásban is elhangzott, hogy jó lenne, ha a szakkönyvtárak összehangolnák digitalizálási terveiket a párhuzamosságok elkerülése végett.

A konferencia sikerét a jó színvonalú előadások és a magas hallgatói létszám is biztosították, köszönet érte a szervezőknek és a támogató szervezeteknek. A résztvevők számára ismét bebizonyosodott, hogy a továbbiakban is szükség van a társadalomtudományi gyűjteményű könyvtárak találkozájára, tapasztalatcseréjére.

Villám Judit

Tudásgazdálkodás és helyi társadalom

A Kemenesaljai Életrajzi Lexikon bemutatója Celldömölkön

Tudásgazdálkodás és helyi társadalom címmel rendezett közös fórumot a térség önkormányzatai és közintézményei munkatársainak 2005. január 20-án a Berzsenyi Dániel Könyvtár és a Kresznerics Ferenc Könyvtár a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával. A találkozó Molnár Gábornak, a celldömölki Polgármesteri Hivatal főtanácsosának köszöntőjével kezdődött, aki kiemelte a könyvtár mint digitális információs központ jelentőségét, illetve a kistérségek fontos szerepét. Mindkét trend alkalmazására kitűnő példaként jelölte meg a Celldömölkön, a település egyesítésének centenáriumi, illetve várossá avatásának huszonötödik évfordulójára elkészült Kemenesaljai Életrajzi Lexikont.

Bellérné Horváth Cecília igazgató a Kresznerics Ferenc Könyvtár szolgáltatásait mutatta be, amelyek Kemenesalja lakosságának a tudásalapú társadalomba történő integrálódását biztosítják. A szolgáltatások alapjául az internet (feldolgozás, tájékoztatás, kommunikáció), a SZIKLA 21 integrált könyvtári rendszer, továbbá a gyűjteményfejlesztés szolgál. A könyvtár általános gyűjtőkörű nyilvános közkönyvtár, amely helyismereti vonatkozásban a teljességre törekszik. A szerzeményezés során figyelembe veszik a települések sajátosságait, a közelben működő felsőoktatási intézményeket, valamint a középfokú intézmények követelményrendszerét.

Az előadás következő nagyobb blokkjában a Kemenesaljai központi könyvtári ellátórendszerrel tudhattunk meg információkat: a kistérségben a könyvtári ellátóhelyek száma tizenhét, az ellátandó lakosság pedig meghaladja a nyolcezer főt. A működés alapja a térségi összefogás, a következetes hálózatépítés és a nehéz körülmények ellenére is színvonalas ellátás. Végül az internet fontosságáról, a háló világában való eligazodásról, az elektronikus katalógusok használatáról hallhattunk.

Gerencsér Judittól Mit kell tudni az Európai Dokumentációs Központról címmel hangzott el előadás, amelynek bevezetéseként az Európai Unió bővítési kommunikációs stratégiájáról, illetve Magyarország európai uniós információs stratégiájáról esett szó.

Az európai dokumentációs központok az Európai Bizottság Sajtó és Kommunikációs Főigazgatóságának hatáskörébe tartoznak, és jellemzően olyan egyetemeken, főiskolákon hozzák őket létre, ahol európai integrációs képzés folyik. Európában 374 ilyen intézmény található, míg a világban összesen 544. Az első ilyen központ Magyarországon 1988-ban az ELTE-n alakult meg, jelenleg pedig tíz EDK működik hazánkban (pl. Pécs, Szeged, Miskolc, Debrecen, Veszprém). Szombathelyen 1997-ben jött létre a Berzsényi Dániel Főiskolán. A dokumentumokat az Aleph integrált könyvtári rendszer segítségével

dolgozzák fel, melynek on-line katalógusa a Berzsényi Dániel Főiskola honlapjáról a világ bármely részéről elérhető. A központ nem funkcionál kölcsönző könyvtárként, a helybenhasználat azonban bárki számára biztosított, továbbá ingyenesen használhatók a különböző EU-adatbázisok, az internet és az on-line katalógus. Ezt követően az Európai Unió hagyományos és elektronikus információforrásaival ismerkedhettünk meg.

Ezután a Berzsényi Dániel Könyvtár mutatkozott be *Pallósiné dr. Toldi Márta* előadása révén. A városi könyvtár jogelődje 1880-ban, míg a megyeié 1952-ben alakult meg. A jelenlegi könyvtárt kétszer adták át: először 1970-ben, majd 2002-ben, az épület felújítása után. A Berzsényi Dániel Könyvtár általános gyűjtőkörű közkönyvtár, Vas megyei archívkönyvtár és dokumentációs központ, közgyűjteményi kutatóhely és kiadó, valamint „egyetemközi” és tankönyvtár is egyben. Kistérségi szolgáltató központként, megyei hálózati és koordinációs központként, valamint ODR-szolgáltató könyvtárként egyaránt funkcionál. Heti 69 órás nyitva tartással vezető szerepet tölt be a megyei könyvtárak körében. 2004-ben több, mint 12 ezer beiratkozott olvasója volt a könyvtárnak, a személyes látogatások száma pedig meghaladta a 240 ezret.

Nagy hangsúlyt fektetnek a szociális szolgáltatásokra (házi kölcsönzés, hangoskönyvek és lejátszók kölcsönzése). Érdemes kiemelni a helyismereti és szakirodalmi adatbázisokat, valamint a Vasi Digitális Könyvtárt, melyet bárki elérhet a www.vasidigitkonyvtar.hu/ weboldalon. A térsé-

A képeken:
Pallósiné dr. Toldi Márta PhD megyei könyvtárigazgató
Halász Péter, a Honismereti Szövetség elnöke
Németh Tibor, a Kresznerics Könyvtár munkatársa

gi szolgáltatások teljesítése szintén fontos tevékenység a könyvtár életében: a városkörnyéki ellátórendszerhez 28, míg a kisebbségihez 17 önkormányzat tartozik. Az Újdonságkönyvtár olyan szolgáltatás, amely a legújabb kiadású dokumentumokból nyújt kínálatot mind az ellátórendszerhez tartozó, mind pedig az önállóan szerzeményező kiskönyvtárak olvasóinak.

Halász Péter, a Honismereti Szövetség elnöke *A könyvtárak szerepe a helyismereti kutatásban* címmel adott országos áttekintést a bibliotékák honismereti mozgalomban betöltött fontosságáról. Előadásának gerincét az életrajzi adattárak műfaji sajátosságainak szentelte, számos érdekes példával fűszerezve a különféle megközelítések jellemzőit. A Kemenesaljai Életrajzi Lexikon elemzése során rámutatott a megvalósítás újszerűségében rejlő lehetőségekre és több évtizedes honismereti tapasztalataira támaszkodva javaslatokat fogalmazott meg az adatbázis továbbfejlesztéséhez.

Ezt követően *Németh Tibor*, a Kresznerics Ferenc Könyvtár munkatársa ismertette meg az érdeklődőket a www.cellbibl.hu/lex.html címen elérhető kemenesaljai digitális panteon szolgáltatásaival. A tájegység első életrajzi lexikonának céljai között szerepelt a földrajzi lefedettség igénye, a tartalmi reprezentativitásra való törekvés, az internetes hálózati életmód kialakítása, valamint az egyszerű használhatóság és a könnyű visszakereshetőség biztosítása. A klasszikusan értelmezett, lezárt életpályákat feldolgozó adattár jelenlegi, 85 életrajzot tartalmazó 1.0-ás verziója az első magyar kísérlet webalapú, a nyomtatott és az elektronikus forrásokat harmonikusan ötvöző életrajzi lexikon megvalósítására. A hagyományos kiadványelemek (névmutató, helynévmutató, a szócikkek végén irodalomjegyzék) alkalmazása az adatbankban célszerűen illeszkedik a webközeggől adódó dinamikus, interaktív módszerekhez (belső link [utaló], külső link [webhivatkozás]). A Kemenesaljai Életrajzi Lexikon jelentőségét hangsúlyozva Németh Tibor kiemelte a Nemzeti Emlékezet Programhoz való kapcsolódás lehetőségeit is.

A program befejezésként *Gergye Tamás* – a vendéglátó intézmény informatikusa – kalauzolásával a gyakorlatban is élvezhették a jelenlévők a lexikon által kínált gazdag, multimédiás elemekkel is illusztrált lehetőségeket.

Léber Boglárka – Németh Tibor

Az Országos Könyvtári Kuratórium megkezdte működésének második ciklusát

A jogszabályoknak megfelelően lebonyolított jelölési folyamat után, *Hiller István* miniszter ki-nevezte az Országos Könyvtári Kuratórium (OKK) tagjait.

A könyvtárosok közül:

Bakos Klára, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke,

dr. Fodor Péter, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke,

Huszár Ernőné dr., a Budapesti Corvinus Egyetem Központi Könyvtárának főigazgatója,

dr. Redl Károly, az Országgyűlési Könyvtár tájékoztatási igazgatója,

a tudományos élet képviselői közül:

dr. Bakonyi Péter, a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács tagja, a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság elnöke,

dr. Bélyácz Iván, a Pécsi Tudományegyetem egyetemi tanára,

dr. Kiss Ferenc, a Nyíregyházi Főiskola Környezettudományi Tanszékének tanszékvezetője,

a gazdasági élet képviselői közül:

dr. Hegedűs Miklós, a GKI Energiakutató Kft. ügyvezető igazgatója,

dr. Lengyel László, a Pénzügykutató Rt. elnök-vezérigazgatója kapott felkérést.

Az első ülés összehívására 2004. november 16-án került sor a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában (NKÖM), az alábbi három napirendi pont megjelölésével:

➤ az OKK elnökének és titkárának megválasztása,

➤ az OKK ügyrendjének elfogadása,

➤ dr. Hiller István NKÖM miniszter tájékoztatója az OKK aktuális feladatairól.

A kuratórium tagjainak bemutatása után *Koncz Erika* helyettes államtitkár javaslatot tett az elnök és a titkár személyére. Az OKK egyhangúan

fogadta el a két jelöltet, Bakonyi Pétert elnöknek, Redl Károlyt titkárnak. A testület működési rendjének alapjául a korábbi ciklus ügyrendjét fogadták el azzal a megszorítással, hogy szükség esetén a kuratórium módosítja azt.

Az OKK munkájába bekapcsolódó Hiller István miniszter Lengyel László felvetésére válaszként elmondta, hogy egyetért az OKK javaslatvételi jogkörének bővítésével. Megerősítette szándékát, amit a testület 2003. novemberi ülésén már megfogalmazott: „A könyvtári stratégia megvalósítása során kiemelt szerepet szánok az Országos Könyvtári Kuratóriummal folytatott konzultációnak.” Megjelölte azokat a koncepcionális kérdéseket is, amelyekkel kapcsolatban az OKK állásfoglalását várja:

➤ Lehetséges-e és szükséges-e a nemzeti kulturális intézmények számára törvényi szintű szabályozást kialakítani? A jogszabály természetesen a finanszírozási kérdések mellett átfogó szabályokat is tartalmazhatna.

➤ Az OKK alakítson ki véleményt a közigazgatási reformmal kapcsolatban, különös tekintettel a kistérségek és a regionalizmus kérdéskörére. Természetesen az olvasók és a közgyűjtemények iránt érdeklődő nagyközönség szemszögéből vizsgálják a témát.

➤ Jelentős társadalmi problémaként ajánlotta az OKK figyelmébe, hogy „szűkül az olvasótábor, különösen a fiatalok körében”. Kérte, hogy az OKK szakmai szempontokat is figyelembe véve, de azokon túlmutatóan is tegyen javaslatot a probléma kezelésére.

➤ Felhívta a testület figyelmét a közeljövőben kezdődő „Nagy Könyv” programra. A brit minta alapján induló program alakításában számít az OKK véleményére.

Az OKK úgy határozott, hogy következő ülésén napirendre tűzi a „Nagy Könyv” programot.

A második ülésre 2004. december 8-án került sor az Országos Széchényi Könyvtárban (OSZK), az alábbi témákban:

➤ „Nagy Könyv” program,

➤ az OSZK 2002–2004-es beszámolója,

➤ az OSZK stratégiai céljai és cselekvési terve 2005–2008,

➤ az OSZK szervezeti és működési szabályzata.

A „Nagy Könyv” program vitájára meghívást kapott *Harsányi László*, a Nemzeti Kulturális Alapprogram (NKA) elnöke, *Ramháb Mária*, az NKA Könyvtári Kuratóriumának elnöke és *Maróti Istvánné*, a Könyvtárellátó Kht. igazgatója.

A vita alkalmat adott a program tervezetének részletes bemutatására (azóta a hivatalos bejelentés is megtörtént), továbbá számos olyan elvi és gyakorlati szempont megfogalmazására, ami hozzájárulhat a program továbbfejlesztéséhez.

A testület az OSZK által készített dokumentumok közül a 2002–2004. éves beszámolót elfogadta, a többi munkaanyagot pedig első olvasatban tárgyalta. A stratégia vitája során igényként fogalmazódott meg, hogy egy markáns helyzet- és jövőképpel bővüljön a dokumentum. Sőt javaslat született arról is, hogy a benyújtott „stratégiai és cselekvési terv”-et két dokumentummá kellene bontani. Ugyancsak javaslat született a szervezeti és működési szabályzat vitája során arról, hogy az új szervezeti felépítés is tartalmazza az általános főigazgató-helyettesi munkakört. (Ezt az intézmény benyújtott javaslata megszüntette volna.)

A vita lezárásaként az a döntés született, hogy a következő ülésen – 2005. január 26-án – második olvasatban tárgyalja az OKK a benyújtott dokumentumokat. Az ülésre a kuratórium kérésének megfelelően új dokumentumot nyújtottak be, a cselekvési tervet, amit a testület elfogadott. A stratégiával kapcsolatosan az a közös megállapodás született, hogy a felmerült észrevételeket és javaslatokat beépítik a munkaanyagba. A szervezeti és működési szabályzathoz az NKÖM képviselője még néhány észrevételt nyújtott be. A vita során a kuratórium támogatta ezeket és kiegészítette azzal, hogy az általános főigazgató-helyettes lássa el a jövőben a tájékoztatási igazgatói feladatokat is. Az így megfogalmazott módosításokkal a kuratórium úgy döntött, hogy elfogadásra ajánlja a szervezeti és működési szabályzatot az NKÖM miniszterének. A fenti döntések után az OSZK egy nagyon gondosan kimunkált cselekvési tervvel és egy ahhoz szervesen kapcsolódó szervezeti és működési szabályzattal rendelkezik (ez utóbbi miniszteri jóváhagyására a tervek szerint februárban kerül sor). A vitákban kiérlelt dokumentumok megfelelő háttérrel nyújtanak az OSZK nemzetközileg is elismert további

tevékenységéhez. A stratégia kidolgozása során pedig még mód nyílik arra, hogy konzultálni lehessen *Bozóki András*sal, az NKÖM új miniszterével, a dokumentum véglegesítése előtt.

Dr. Redl Károly
az OKK titkára

Névadó a Villányi úton

Entz Ferenc nevét vette fel a Budapesti Corvinus Egyetem több mint százötven éves múltja visszatekintő kertészeti, élelmiszer-tudományi és tájépítészeti könyvtára és levéltára január 25-én.

2005. december 6-án ünnepeljük a modern magyar kertészet megteremtője, a hazai kertész-képzés megalapítója, dr. Entz Ferenc születésének kétszázadik évfordulóját. Az ő emléke előtti tisztelgés szándéka vezette a könyvtár névválasztását.

A kertészeti szakoktatás történetéből 1860-ból került elő a könyvtárra vonatkozó első feljegyzés. Entz Ferenc 1853-ban megalapított magániskolájában, a Haszonkertészeket Képző Gyakorlati Tanintézetben, valószínűleg saját könyvtárára támaszkodott. Ma is fellelhető a könyvtárban gyűjteményének néhány kötete, melyekből látható, hogy érdeklődése főleg az elmaradott magyar szőlészet és borászat fejlesztésére, a kertészeti termesztés élettani megalapozására irányult. Az ő nevéhez fűződik a magyar kertészeti szaknyelv kialakítása is.

Az 1880-ban létrehozott első állami kertészeti oktatási intézmény, a Budapesti Magyar Királyi Állami Vinczellérképezde igazgatója, *Molnár István*, tudatos állománygyarapításával a tanintézet könyvtárát az ország első szakkönyvtárává fejlesztette.

Az 1930-as évek végén kezdődött meg az idegen nyelvű szakirodalom feldolgozása. Kilenc évvel később a hivatalosan megalakuló tanszkek szakterületük irodalmának gyűjtésével alapozták meg a jelenlegi tanszéki könyvtárak állományát.

A II. világháború után a könyvtárat a romokból kellett újjáépíteni, a kertészeti növénykatalógusok és árjegyzékek több mint fele megsemmisült, a leltárkönyvekkel, katalógusokkal együtt. A Kert- és Szőlőgazdaság-tudományi Kar könyvtárának megmaradt állományát a mezőgazdasági

felsőoktatás korszerűsítésére létrehozott Agrártudományi Egyetem könyvtárával kívánták egyesíteni. Aztán egy újabb elképzelés szerint a Mezőgazdasági Múzeum épületében kialakítandó könyvtárba kellett volna szállítani a gyűjteményt, amit a könyvtár vezetője, *Domokos János* professzor akadályozott meg.

1963-ban, a kertészeti tanintézet jubileumi évében került sor a könyvtári szak- és egyetem-történeti gyűjtemény felállítására. Harminc évvel később, 1993-ban alakult meg a könyvtárral közös szervezeti egységben működő szaklevéltár, amely a jogelőd intézmények maradandó iratanyaga mellett jelentős szakmatörténeti iratokat is őriz.

A könyvtár 1860 és 1971 között a Ménesi úti (mai E) épületben szolgálta az oktatást és a kutatást. 1971 áprilisában költözött jelenlegi helyére, az új központi épületbe.

1987-ben került a könyvtárba az első számítógép, ami az Információs Infrastruktúrafejlesztés (IIF) néven működő akadémiai hálózatba való kapcsolódást jelentette. Az évek során elnyert pályázatok segítségével a könyvtár igyekezett lépést tartani a korszerű információtechnológia fejlődésével, a könyvtárhasználók igényeivel. A könyvtárban található számítógépes hálózatba kötött gépekről minden fontos szolgáltatás elérhető a szakirodalom kereséséhez.

A könyvtár az egyetemi tanács határozata alapján 2004. december 13-ától Budapesti Corvinus Egyetem Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár elnevezéssel működik.

Hallgatói projektek az ELTE BTK könyvtártudományi tanszékén

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának (ELTE BTK) könyvtár szakos, illetve informatikus könyvtáros egyetemi hallgatói különféle kurzusokon több projektben is dolgozhattak a 2004-es évben, melyek közül hármat emelnénk ki.

1. KIA projekt

A 2003/2004-es tanév tavaszi félévében egy megközelítően húsz főből álló évfolyam az Információforrások 4. című gyakorlat keretében ismerkedett meg a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtár (FSZEK KK) közhasznú információs csoportjának tevékenységével. A szemeszter során a hallgatók heti egy óra időtartamban áttekintették a hagyományos és elektronikus közhasznú információforrások legjavát, belekóstoltak elsősorban a telefonos tudakozószolgálat tájékoztató munkájába. Az ELTE BTK könyvtártudományi tanszék és a FSZEK KK együttműködésének kézzelfogható eredménye, hogy a leendő könyvtárosok részt vettek az intézmény *Közhasznú Információs Adatbázisának (KIA)* építésében, így több száz új rekorddal gazdagították az adattárat. Néhány példa a feldolgozott témákra: kvízek, ünnepek, feltalálók, különleges szolgáltatások, sportrekordok.

A rendhagyó kurzus koordinálásában *dr. Kiszl Péter* egyetemi tanársegédnek (ELTE BTK) *Kiss Katalin* csoportvezető (FSZEK KK) nyújtott nélkülözhetetlen segítséget, melyet ezúton is köszönünk. A könyvtár és a tanszék a következő félévekben is folytatni kívánja a megkezdett közös munkát, hiszen mindkét fél érdeke, hogy a jövő könyvtárosai az iskolapadban elsajátított ismereteket mielőbb alkalmazzák és hasznosítsák a gyakorlatban.

A 2004/2005-ös tanév őszi félévében egy hozzávetőleg huszonöt hallgatóból álló csoport működött közre hét héten keresztül a *Könyvtár – Információ – Társadalom (KIT) Hírlevél* számára hírek, beszámolók, referátumok stb. gyűjtésében, illetve elkészítésében. A projekt időtartama alatt minden hallgató heti három (két hazai és egy külföldi vonatkozású) hírt küldött a szemináriumvezető tanár közvetítésével a KIT szerkesztőségébe, így közel félezer munka született. Ennek jó része használhatónak bizonyult, kb. száz hír – a szerkesztőség munkatársai, elsősorban *Mikulás Gábor* lektorálása (javítása, kiegészítése, ellenőrzése stb.) után – meg is jelent. A projektmunka rendkívül alkalmasnak bizonyult a szakmai szövegezés, valamint az angol szaknyelv gyakorlására, a könyvtár- és információtudományi források széles körű megismerésére. Emellett a hallgatók neve megfordult szakmai körökben, továbbá sor kerülhetett kiemelkedő szintű hallgatói dolgozatok, tanulmányok bemutatására is. A projekt előreláthatólag folytatódik a következő szemeszterekben.

2. KIT projekt

A 2004/2005-ös tanév őszi félévében egy hozzávetőleg huszonöt hallgatóból álló csoport működött közre hét héten keresztül a *Könyvtár – Információ – Társadalom (KIT) Hírlevél* számára hírek, beszámolók, referátumok stb. gyűjtésében, illetve elkészítésében. A projekt időtartama alatt minden hallgató heti három (két hazai és egy külföldi vonatkozású) hírt küldött a szemináriumvezető tanár közvetítésével a KIT szerkesztőségébe, így közel félezer munka született. Ennek jó része használhatónak bizonyult, kb. száz hír – a szerkesztőség munkatársai, elsősorban *Mikulás Gábor* lektorálása (javítása, kiegészítése, ellenőrzése stb.) után – meg is jelent. A projektmunka rendkívül alkalmasnak bizonyult a szakmai szövegezés, valamint az angol szaknyelv gyakorlására, a könyvtár- és információtudományi források széles körű megismerésére. Emellett a hallgatók neve megfordult szakmai körökben, továbbá sor kerülhetett kiemelkedő szintű hallgatói dolgozatok, tanulmányok bemutatására is. A projekt előreláthatólag folytatódik a következő szemeszterekben.

3. Üzleti információ projekt

Természetesen továbbra is működik a tanszéki Üzleti információ projekt (<http://harlequin.elte.hu/businessinfo>). Jelentős előrelépés, hogy 2005 első felében – a Nemzeti Kulturális Alapprogram (NKA) támogatásával, *dr. Rózsa Györgynek*, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Könyvtára nyugalmazott főigazgatójának előszavával, valamint *dr. Pálvölgyi Mihály* főiskolai tanár (Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely) lektorálásában – megjelenik *dr. Kiszl Péter* *Üzleti információ, céginformáció és a könyvtárak című kötete*.

dr. Kiszl Péter

ELTE BTK könyvtártudományi tanszék

Jeles napok a halasi könyvtárban

Hagyományos ünnepeink naptári rendjét sokan jól ismerjük, a nagyobb események életünkre is befolyással vannak. Az ezekhez fűződő népszokások, hiedelmek számos eleme a mai generáció számára már nem kötődik olyan szervesen a mindennapok életritmusához, de a velük való találkozás, a közös játék, zenehallgatás – kiegészülve énekkel, táncos koreográfiákkal – rengeteg új élménnyel gazdagít.

A Kiskunhalasi Városi Könyvtár sikeresen szerepelt a Nemzeti Kulturális Alapprogram könyvtári szakmai kollégiuma által kiírt pályázaton, ezért lehetőségünk nyílt arra, hogy egy iskolai tanév ideje alatt a naptári ünnepekhez kapcsol-

ódóan több alkalommal olyan foglalkozásokat tarthassunk – általános iskolában tanuló harmadik osztályos gyerekeknek –, amelyek a drámapedagógia és vele párhuzamosan a könyvtárhasználat segítségével közelebből megismertetik a résztvevőkkel az ünnepi népszokásokat, hagyományokat. Reményeink szerint a könyvtári környezet inspirálóan hat a résztvevőkre. A célok között szerepel a hagyományőrzésen túl a könyvtár használatának gyakoroltatása. A különféle témák feldolgozásakor a könyvtárhasználat szerves ré-

sze az adott foglalkozásnak.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek ne csupán kész információkat kapjanak, hanem a délután aktív részeseiként, csoportokban, élve a könyvtár nyújtotta lehetőségekkel, maguk is „felfedezőútra” indulhassanak. Az információk rengetegében történő eligazodásukat különféle keresési technikák megismertetésével tudjuk segíteni. Ha ezt sikerül elsajátítaniuk, akkor az első önálló könyvtári keresést és kutatómunkát kísérő siker élménye remélhetőleg a későbbiekben is arra ösztönzi majd őket, hogy a könyvtárba jöjjenek, mert itt választ kapnak a kérdéseikre.

A gyermekkönyvtári csoportos foglalkozások így mindenképpen nagyban hozzájárulhatnak az iskolai tananyag szélesebb körű, gyakorlatiasabb elsajátításához. Az együtt eltöltött kellemes délután segíti az ünnepekre történő ráhangolódást is.

A néphagyományok hiteles szóvivője és kiváló ismerője, *Bakó Katalin*, a népművészet ifjú mestere volt segítségünkre a foglalkozások kidolgozásában és megvalósításában.

Időpontként minden foglalkozás esetében a szombat délutánt jelöltük meg, így a résztvevőket illetően nem kellett alkalmazkodnunk az iskolai csengetési rendhez, és nyugodtan be tudtuk fejezni az elkezdett közös tevékenységet.

A kísérleti jelleggel megvalósult foglalkozássorozat első jelentős állomása a 2004 decemberében, advent harmadik hetében megtartott rendezvényünk volt, amely az egyik legnagyobb családi ünnepünkre, a karácsonyra történő felkészülés jegyében telt.

A gyerekektől semmilyen előzetes tájékoztatót nem kértünk, mert a foglalkozás úgy sokat veszített volna természetességéből, hiszen céljaink között a „szórakozva tanulás” is fontos szempontként szerepelt. A beszélgetések alkalmával azonban mégis a gyerekek leptek meg bennünket azzal, hogy könnyedén válaszoltak a feltett kérdésekre. Nagy érdeklődéssel hallgatták a Lucanaphoz fűződő hiedelmeket. Közös éneklés és egy mindenki számára új és ismeretlen dal megtanulása is színesítette a délutánt. A szinte már családias légkörű foglalkozáson a gyerekek nemcsak hallhattak a karácsony jelképeiről, hanem kézzel foghatóan is megismerkedhettek velük.

A találkozó végén stílusosan, almával, pogácsával és szaloncukorral teli fonott kosárkákból fogyaszthattak a gyerekek.

A szeretet ünnepére készülve, meglepetésként a következő ősi írást adtuk a gyerekeknek útravalóul, hogy melegséggel a szívükben emlékezzenek vissza erre a jó hangulatban eltöltött decemberi napra:

„Legyen mindig a lábad előtt út,
Arcodat melegen süsse a nap,
A hátad mögül fújjon a szél,
S amíg újra találkozunk,
Hordozzon tenyerén az Isten!”

A foglalkozássorozat 2005-ben is folytatódik. Januárban a farsanggal, februárban a nagyböjttel és a kiszehajtással, márciusban a húsvétal, májusban a lakodalmakkal, júniusban pedig a Szent Iván napjával kapcsolatos hagyományokat, szokásokat elevenítünk fel.

Reménykedünk a további sikeres folytatásban és abban, hogy az elkövetkezendő foglalkozások mindegyike sokunk meglegedésére és épülésére szolgál majd.

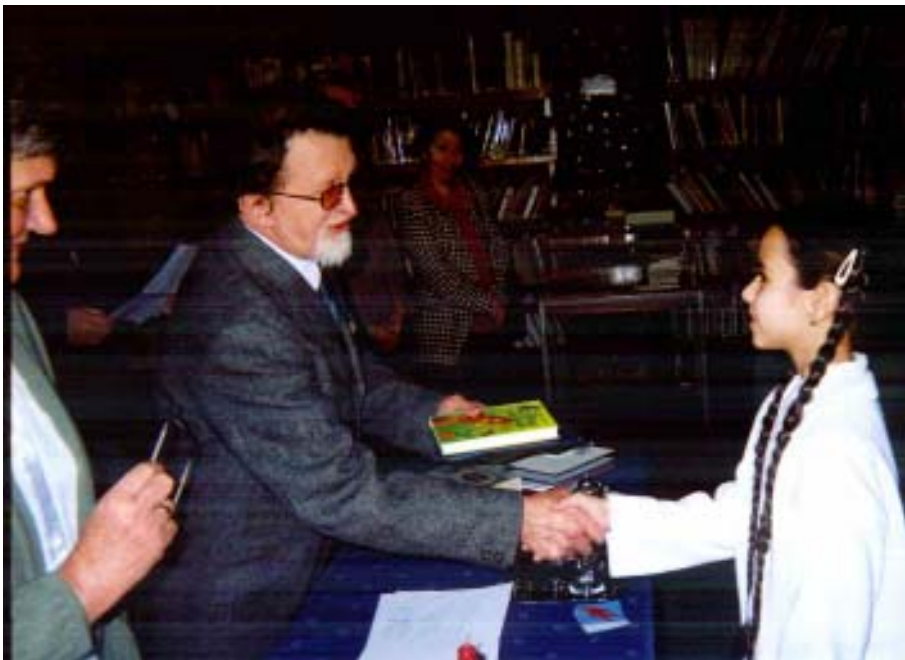
Tóthné Felföldi Zsuzsanna
Kiskunhalasi Városi Könyvtár

Mesemondó gyermekek találkozója Halason

A Kiskunhalasi Városi Könyvtár az elmúlt év december 13-án ismét megrendezte a már hagyománnyá vált mesemondó versenyt.

A mesemondó gyermekek találkozájának városi döntőjén Kiskunhalas és kistérsége diákjai két korosztályban, hattól tíz és tíztől tizennégy évesig vettek részt.

A városunkból hat általános iskola és két gimnázium, a kistérségből pedig hat településről összesen kilenc tanuló képviseltette magát, isko-

láját, illetve települését a megmérettetésen. A verseny fontos kritériuma, hogy kizárólag magyar népmesével lehetett nevezni.

A könyvtárunkban egy időben két helyszínen zajló mesemondást nagy érdeklődés kísérte mind a felkészítő tanárok, mind pedig a hozzátartozók részéről, akik szurkolva gyermekeiknek végigizgulták az egész versenyt.

A szerepléseket minden esetben tapssal jutalmazta a közönség.

A verseny végén a két zsűri ismét nehéz helyzetbe került. Az igazán felkészült, színvonalas, egyéni előadásmódú produkciókból helyezetteket kellett választani.

A hosszas tanácskozást a döntés követte, és az alábbi helyezések születtek:

Az alsó tagozatosoknál a 6–10 éves korosztályban:

1. *Kotroczó Luca* (Tompai Ált. Isk. 3. oszt.)
2. *Torma Gábor* (Szent József Ált. Isk. 4. oszt.)
3. *Molnár Anett* (Pirtői Ált. Isk. 2. oszt.)

A felsőbb évfolyamok esetében a 10–14 évesek korosztályában:

1. *Bödecs András* (Szilády Áron Ref. Gimn. 5. oszt.)
2. *Tancsik Anikó* (Farkas László Ált. Isk. Kelebia 6. oszt.)
3. *Horváth Petra* (Tompai Ált. Isk. 7. oszt.)

Az első helyezettek képviselhetik majd városunkat, illetve kistérségüket a megyei fordulón, a mesemondó gyermekek kecskeméti találkozóján, a megyei könyvtárban. A további helyezettek könyvjutalomban részesültek.

Tartalmas, szép pillanatokkal tölthető fel, aki részese volt ennek a rendezvénynek, hiszen a mesemondás csodálatos dolog, megérinti szívünket kortól függetlenül.

Tóthné Felföldi Zsuzsanna
Kiskunhalasi Városi Könyvtár

Wass Albert-nap Bonyhádon

„Egyásra kell leljen végre egyszer mindenki, aki jót akar” – e gondolat hatotta át a Wass Albert-nap szervezőit, Bonyhád város lakóit, a segítőköt.

A látássérült *Szabó László* 2003-ban a hangoskönyvtár segítségével megismerte az *Ember az országúton* című Wass Albert-regényt. Ekkor határozta el, hogy elolvassa Wass Albert összes művét, hogy mindent megtesz azért, hogy a közel egy évszázadnyit élt író műveit minél többen megismerjék, s hogy létrejöjjön Bonyhádon a Wass Albert Törzsasztal. (A törzsasztal 2004 júniusában a Völgységi Könyvfesztiválon meg is alakult.)

2004 tavaszán a kis társaság, Bonyhád város vezetősége, a Kármentő Polgári Kör összefogott, hogy *Kolozsi Sándor* Ausztráliában élő erdélyi szobrász Wass Albertet ábrázoló művét felállítsák a Völgység fővárosában.

2004 augusztusában Hamburgból Bonyhádra került a Czegei Wass Alapítvány ajándéka, a bronz mellszobor. Döntés született arról, hogy az író születésnapján egész napos program keretében kerüljön sor a világon az első köztéren látható Wass Albert-szobor leleplezésére. *Csernus Lőrinc* építész megtervezte a talapzatot, *Bakó László* szobrászművész pedig megfaragta.

2005. január 8-án, Wass Albert születésnapján Bonyhádon sokan ünneplőbe öltöztették szívüket, lelküket, és nagy-nagy szeretettel, egész napos programmal várták az idelátogatókat. Jöttek az ország különböző részeiről, Soprontól Szege dig és határainkon túlról is az író hívei.

A nap a nemzetközinek mondható Wass Albert vers- és prózamondó versennyel kezdődött a Solymár Imre Városi Könyvtárban. A verseny résztvevőit *Dinnyés József* és *Kovács Gábor* dal tulajdonosok megzenésített versekkel köszöntötték. A zsűri elnöki szerepét *Réti Árpád* egri színművész vállalta.

Ötvenegyen versenyeztek három kategóriában. A legfiatalabb tíz, a legidősebb 68 éves volt. A verseny első helyezettjei: az általános iskolás korosztályban *Horváth Dalma* Ócsényból, a középiskolások között *Jónás Csaba* Gútáról (Szlovákia) és a felnőtt korosztályból *dr. Hernádi László* Pécsről.

„Egy összekuszált világ emberiségének lelkiismerete vagyok.”

A délután három órakor kezdődött szoboravatási ünnepségre közel kétezren jöttek el. A nagyon szép és méltóságteljes avatás díszvendége volt *Wass Miklós*, és képviseltette magát több határon túli szervezet is.

Beszédet tartott *Potápi Árpád*, Bonyhád város polgármestere, aki köszönetet mondott mindazoknak, akik szorgalmazták és segítették a szobor felállítását. *Andrásfalvy Bertalan* avató beszédében, Wass Albert méltatása kapcsán hangzott el a mondat: „A nagy író azért ír, mert félti, szolgálni akarja a nemzetet.” A szobrot megáldották a történelmi egyházak képviselői. A református egyház részéről *Bartha József* holtmarosi tiszteletes, aki a szobor talapzatánál elhelyezte azt a földet, amelyet Kolozsvárról, Válaszútról és Marosvécsről hozott, „hogy gyökeret verhessenek az ottani gondolatok Bonyhádon is”.

A szoboravató után a művelődési ház színháztermében került sor a gálaműsorra, ahol a vers- és prózamondó verseny kategória-győztesei szavaltak, *Dinnyés József* pedig megzenésített Wass Albert-verseket adott elő.

A nap zárásaként *Réti Árpád* *A bujdosó imája* című irodalmi műsorát láthatta, hallhatta a közönség.

Az ózdi könyvtárak százhusz éve a kultúra szolgálatában

Ózd rangos, országosan is kiemelkedő művelődéstörténeti évfordulót ünnepelt tavaly, s ebben az évben is folytatódik a jeles alkalmak sora.

Településünk könyvtártörténetében sorakoznak olyan jelentős évfordulók, melyek mindegyike elválaszthatatlan része a helyi művelődéstörténet gazdag tárházának.

120 éve, 1884-ben jött létre az Ózdi Gyári Olvasó Egylet, s innen datálódik a közkönyvtári ellátás kezdete.

120 éve, 1884-ben épült meg az Ózdi Gyári Tiszti Kaszinó épülete, mely több mint száz évig adott otthont különféle célokat szolgáló könyvtári gyűjteménynek, különösen hosszú ideig, közel fél évszázadig a Műszaki Könyvtárnak.

80 éve, 1924-ben adták át az Olvasó Egylet új székházát, a jelenlegi Olvasó épületét, amely – többek között – évtizedekig szolgálta az ózdi könyvtárkultúrát.

20 éve, 1985-ben alakult meg jelenlegi struktúrájában a Városi Könyvtár.

Hosszú volt az út az Olvasói Egylet könyvtárától a baloldali mozgalmak, az állam szociális könyvtárain át a ma közkönyvtáráig; a nevelő, szórakoztató népkönyvtártól a közművelődési könyvtáron át az új, információs feladatokat vállaló, mai szolgáltató közkönyvtárig.

Az 1884. november 14-én megalakult Ózdi Gyári Olvasó Egylet figyelmét hangsúlyozottan fordította az olvasás felé, hiszen a pénztárba befolyt ösz-

szegből szinte elsőként 98 koronát hatvan könyv vásárlására költött. Mint Népkönyvtár működött 1902-ig, amikor felvette az Olvasó Egyleti Könyvtár nevet, s a könyvtárosi feladatokat a tanítóktól gyári dolgozók vették át.

Az állandóan gyarapodó könyvkészlet 1909-re – a negyedszázados jubileumra – 2316 kötetre nőtt, a kölcsönzések száma pedig meghaladta a négyezret. Egykorú feljegyzések alapján a könyvtár támogatására több alkalommal rendeztek táncmulatságokat, az állományról pedig nyomtatott könyvjegyzékeket adtak ki.

Az 1924-ben felépült Olvasó Egyleti Székházban is csak egy helyisége volt a könyvtárnak, s bár az egylet rendelkezett olvasószobával, azt csak újságolvasásra használták. Már 1884-ben előfizettek például a Budapesti Hírlap, a Képes Csáládi Lapok stb. számaira.

A könyvbeszerzést bizottság végezte. A könyvek állapotát szigorúan ellenőrizték. Az 1915-ös választmányi gyűlés kimondta, hogy aki a könyvet bepiszkolja, annak a fizetéséből bírságot vonnak le.

A második világháború után, az olvasó egylet megszűnését követően, 1948-tól társadalmi aktívakkal kezdte meg működését a könyvtár, Vas-

Fent: Múlt századi könyvtári hangulat. A középső képen: Venyigéné Makrányi Margit köszöntőjét mondja.
Lent: könyvtárosok

és Fémipari Dolgozók Szakszervezeti Könyvtára néven. Az akkori társadalmi, politikai elvárásoknak megfelelően – „Könyvet mindenki kezébe!” – üzemi letéti kölcsönzőhelyeket alakítottak ki. Ezek száma 1952-ben meghaladta a negyvenet, de a szétforgácsoltság, a nehézkes csere, a sokszor nem megfelelő körülmények miatt az 1960-as évekre nagy részben megszűntek. Nagyobb műhelykönyvtárak alakultak, támogatva a munkahelyi művelődés fontosnak tartott elvét.

A terjeszkedő könyvtár egyre nagyobb helyet igényelt, 1966-tól a galéria megépítésével megnyílt a szabadpolcos kölcsönzés lehetősége. Kialakult a kézikönyvtár, és beindult a gyermekkönyvtári tevékenység. Az évek során javultak a személyi feltételek, amire szükség is volt, hiszen 1963-tól az egész városra kiterjedő hatáskörrel, mint Városi-Üzemi Szakszervezeti Könyvtár működött.

A város kulturális életében mérföldkő volt az 1967-ben megalakult Ózdi Népművelési Intézmények (ÓNI) létrejötte, az anyagi erők koncentrációja és az egységes irányítás révén. A cél egységes könyvtárpolitika létrehozása volt, a szakszervezeti és a tanácsi könyvtárhálózat összevonásával.

A tanácsi hálózat már az 1960-as évek elején szolgáltatott a Béke-telepen, Sajóvárkonyon, a Petőfi úton, Hódoscsépányon és Szennán.

1969-ben ünnepélyes keretek között adták át a Béke-telepi Művelődési Házat. Ennek emeletén kapott helyett az a könyvtár, amelyből a következő két évtizedben fokozatosan fejlődött ki a mai városi könyvtár.

Az ÓNI 1984-ben, a felvetődő társadalmi, gazdasági változások nyomán felbomlott, amihez hozzájárult a könyvtári szakmai munka elvárt korszerűsítésének igénye is. A Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a Kun Béla Művelődési Házban működő könyvtárra építve létrehozta központi könyvtárát, amit a térség és a vonzáskörzet módszertani központjává nevezett ki.

1985. január 1-jétől tehát élt és szolgáltatott a tanácsi hálózat, és tovább működött a szakszervezeti könyvtár is a Liszt Ferenc Művelődési Központban. 1990-től egyesületi, illetve alapítványi formában próbálta megteremteni működésének feltételeit egészen 1999-ig, amikor megszűnt. A könyvtár 50 ezer kötetes állománya városi szinten hasznosult, a városi könyvtár állományát éppúgy gazdagítva, mint a Városi Múzeumot.

S még mennyi esemény történt! Az 1990-es évek elejére megszűntek az erőtlen városi fiókkönyvtárak, a szép emlékü Harmónia Könyvtár is bekerült a városi könyvtár központi épületébe, ahová 1988-ban költöztünk. A Községháza, majd Tanácsháza szép, patinás épülete méltó otthona a városi könyvtárnak, amely több mint 100 ezres dokumentumvagyonával a térség legnagyobb közgyűjteménye.

Kiegészítő szolgáltatásainkat jól ismerik a városlakók, a helyi önkormányzati ülések dokumentumainak gyűjteményét éppúgy, mint az angol nyelvtanfolyamokat vagy az internetezés lehetőségét. Gyermekeknek és felnőtteknek szánt rendezvényeink elsősorban az itt élő és az innen elszármazott alkotók munkásságát tárják olvasóink elé. Tizenöt éves múltat tekint vissza olvasótábori tevékenységünk, valamint a pedagógusok munkáját segítő *Könyvtár – kincstár* című kiadványunk.

Ózdi Helytörténeti Kutatók sorozatunkban a helyi népi és ipari hagyományokat és a kutatókat mutatjuk be, elkészítve személyi bibliográfiájukat. Részt vállalunk az *Ózdi Napok* városi rendezvénysorozat lebonyolításában.

A mai Városi Könyvtár és annak Árpád vezér úti részlege munkájáról rendszeresen hírt adunk az ózdi írott és elektronikus sajtóban, ahol tudósítunk kiadványainkról, rendezvényeinkről, informatikai fejlesztéseinkről is.

Látogatóink száma évről évre nő, igazolva, hogy a könyvtár az idők próbáját kiálló, megújulásra mindig kész, ősi és örökifjú intézmény.

December 9-ei ünnepi rendezvényünkön kiállítással, a hagyományokat ma is híven őrző művészeti csoportok műsorával, baráti találkozóval vártuk meghívott vendégeinket, köztük valamikori és jelenlegi kollégáinkat városhatáron innen és túl.

Végezetül *Venyigéné Makrányi Margit*, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár igazgatója köszöntő beszédéből idézek néhány gondolatot:

„...nem mindennapi eseményre kaptunk ma meghívót. Csodálatot és tiszteletet váltottak ki bennem ezek az évszámok, hisz nem másról árulkodnak, mint arról, hogy egy település, az itt élő és alkotó emberek, ki-ki a maga területén, s nem utolsó sorban a mindenkor szolgálatot teljesítő könyvtárosok egyvalamit komolyan vettek, s vallottak: *a könyvtár nemcsak a tudás őrzője, bölcsője, továbbadója, de szimbólum is.*

A megmaradásba vetett hit, a jövő, a lehetőség szimbóluma. Úgy hiszem, az itt élő emberek mindig hittek abban, hogy ennek a településnek van jövője. Csak az alapít és tart fenn könyvtárat, csak az gondoskodik nemzedékek művelődéséről kitartóan a legnehezebb körülmények között is, aki hisz a műveltség hatalmában, a tudás, az ismeret átadásának kötelességében, a jövő építésében. Ha ebben nem hittek volna, nem ünnepelhetnénk ma ilyen kerek évfordulókat ebben a megújult könyvtárépületben, egy csodálatos és különleges szakmai relikviákat, mondhatom talán elfogultság nélkül, hogy gyönyörű kincseket felvonultató kiállítás megnyitóján. (...)

A könyvtáros kollégák szakmai felkészültségén, ismeretük folyamatos gyarapításán túl, a számtalan elismerést kivívó szakmaszeretet mellett a múlt értékeinek óvó, féltő gondozása, átörökítése tette az ózdi városi könyvtárat megyénk egyik meghatározó intézményévé. S azt kell mondanom, hogy szakmai programjai, a közszolgáltatásban végzett sokoldalú kultúráközvetítő tevékenysége, az olvasótáborokban, szakmai tanácskozásokban, író-olvasó találkozókban, könyvbemutatókban és kiadványokban tetet öltő elkötelezett munka révén ez a könyvtár rangot vívott ki magának országos szinten is. Ózd város könyvtárkultúrája szerves része a megye, az ország könyvtártörténetének, s az itt folyó szolgáltató tevékenység szerves része a megye könyvtári szolgáltatási rendszerének. (...)

S végül köszönetet szeretnék mondani mindazoknak, akik munkájukkal, hivatásszeretetükkel, kitartásukkal és bölcs irányításukkal hozzájárultak az ózdi könyvtári ellátás százhusz éven át tartó s remélhetően a továbbiakban is töretlenül folytatódó fejlődéséhez, s munkájuk nyomán megszülethetett e kis kiállítás, tisztelettel adózva az elődöknek, és kívül-belül megújulhatott ez a csodálatos könyvtárépület.

A további munkához Németh László szavaival kívánok nagyon sok erőt, kellő optimizmust és töretlen munkaszeretetet:

»...a műveltség nem ünneplő ruha, amelyet hordani kell. A műveltség a helytállás segédeszköze, a kifejezés szerszáma, a vállalkozás fegyverzete.«

Bánfalvi Lászlóné
igazgató

Városi Könyvtár Ózd

Új főiskolai könyvtár

Régen várt, örömteli eseményre került sor 2004. december elsején, ünnepélyesen megnyílt a Semmelweis Egyetem Egészségügyi Főiskolai Karának új könyvtára, amely Budapesten, a Vas u. 17. szám alatt található.

A harmincadik tanévébe lépett első hazai egészségügyi főiskolai kar 525 m² alapterületű új könyvtára természetesen nem tartozik országosan a legnagyobbak közé, de jelenleg (és reméljük, még jó néhány évig) nyilvános felsőoktatási könyvtárként el tudja látni szaktudományi információval kari, egyetemi és nyilvános igénybevevői körét.

Már a könyvtár elhelyezése is szimbolikus, a két utcai épületszárnyat (a Vas utcait és a Szentkirályi utcait) összekötve, a díszudvar közepére került, szorosan kapcsolódva az oktatási és a kötetlenebb szabadidős, rekreációs terekhez (étterem, klub, jegyzetbolt, nyílt hozzáférésű hallgatói számítógépes övezet, szabad levegőn való elüldögélést, beszélgetést lehetővé tevő szökőkutas díszkert), mintegy ajánlva magát tanulásra, kutatásra, a szabadidő eltöltésére.

A könyvtár terei, mint az épület többi része is, a régi Balassa János Kórház átalakításával, rekonstrukciójával kerültek kialakításra, ami sok szempontból gátja, sok szempontból pedig inspirálója is volt a tervezésnek. Ez elsősorban abban nyilvánul meg, hogy az általánosabbá vált teremkönyvtár (nagy olvasóterek) helyett itt több kisebb, funkcionálisan elkülönülő és mégis egybetartozó tér kialakítása vált lehetővé. A földszint-alagsori elhelyezés egyik fő rendezőelve az volt,

hogy oda kerüljön olvasótér, ahol természetes fény is van, ami akár üvegtetővel, akár oldalsó üvegfelületekkel biztosítható.

A könyvtári főbejáratától indulva – még a biztonsági kapu előtt balra fordulva – először a könyvtári számítógépes oktatóteremhez juthatunk, amely tizenkét munkaállomással és korszerű kiegészítő oktatástechnikai eszközökkel teszi lehetővé a számítógépes irodalomkutatás elsajátítását, valamint oktatásmentes időszakban az önálló gyakorlást is. Ez az elhelyezés megoldja azt is, hogy aki nem akar egyéb szolgáltatást igénybe venni, annak ne kelljen áthaladnia a könyvtár egyéb részein.

A biztonsági kapun belépve érjük el a könyvtári fogadó teret, a regisztrációs pultot, ahol mind a beíratkozás, mind a kölcsönzés adminisztrációja történik. Tekintettel arra, hogy ez élénk kommunikációval jár, hangosabb megbeszélés is szükséges, itt alakítottunk ki egy tíz olvasóhelyes klubövezetet is, ahol napilapokat, hetilapokat, közlönyöket, egyéb, közérdeklődésre számot tartó kiadványokat helyeztünk el, a katalógus-számítógépekkel együtt. Az olvasgatás, beszélgetés közben a szem megpihenhet a télen is üdítő díszkerten és néhány belső műtárgyon, virágon is.

Az elmélyültebb olvasásra, kutatásra vagy éppen kölcsönzésre vágóknak lépcsőn ereszkedhetnek le a „tudomány szentélyébe”, ahol az 52 ezer kötetes állományból itt elhelyezett mintegy 41 ezer kötet várja az érdeklődőket. Az itteni állomány 95 százaléka szabadpolcon hozzáférhető a könyvkiválasztó övezetben, melyben újabb katalógus-számítógépek segítik a tájékozódást, és chip-kulcsos másolópont is található. Helyben olvasás több helyiségben is lehetséges, a könyvkiválasztó térhez csatlakozó harminc férőhelyes, üvegtetejű olvasóteremben, vagy a meghittebb, kisebb, tíz férőhelyes sziklakerti olvasóban, amely szintén üveg tetejével és a sziklakertbe illesztett üvegfalaival a természet nyugalma is sugározza. Az alsó szint centrumában tájékoztató pont (és munkatárs) áll az olvasók segítségére.

A mesterséges megvilágításra is szoruló számítógépes kutatóteremben újabb tizenkét munkaállomás és négy lap top csatlakoztatására alkalmas végpont teszi lehetővé az irodalomkutatást,

amely az egyetemi hálózatban több mint harminc adatbázishoz és kétezer elektronikus folyóirathoz nyújt hozzáférést a katalógusokon kívül. A nagyobb számítógépes munkaasztalokon kényelmesen elhelyezhető tankönyv, jegyzet is a számítógép mellett, így szükség szerint szimultán használatuk is lehetséges. Ebből a teremből nyílik két kutatófülke, amelyekben szintén számítógépes munkaállomás és videofilm megtekintésére alkalmas lejátszó található.

A kurrens nyomtatott folyóiratokat külön övezetben helyeztük el, kétszáznyolcvan hazai és negyven külföldi folyóirat olvasható a helyszínen, a tizenkét férőhelyes folyóirat-olvasóban. A külföldi folyóiratok közül tizenhárom esetében egyedüli bejelentőként szerepelünk az országban. Az elektronikus folyóiratokhoz való hozzáférést a folyóirat-olvasóban elhelyezett további négy számítógépes munkaállomás teszi lehetővé.

Ezen a szinten lehetséges a könyvtár mozgássérültek általi megközelítése is, és a könyvkiválasztó övezethez kapcsolódóan kisebb tömör raktár is működik.

A könyvtár különféle tereiben egyidejűleg nyolcvan tudnak elhelyezkedni, szolgáltatásokat igénybe venni.

Befejezve a sétát, látható, hogy a könyvtár egészét egyedi bútorok, változatos műfajú, a környezethez illeszkedő képzőművészeti alkotások és zöld növények, valamint hangulatos akvárium díszítik, törekedve az igényes, barátságos környezet kialakítására, a hallgatók esztétikai nevelésére. Ezek megléte a kar vezetésének érdeme. Ők hosszabb ideje jó együttműködést alakítottak ki a művészeti képzőintézményekkel, de emellett természetesen szükség volt minden kari pénzügyi

erőforrás mozgósítására. Köszönjük olvasóink és a magunk nevében is.

Külön folyosóval csatlakoznak a nyilvános övezethez a könyvtári munkaszobák, a dolgozók szociális helyiségei. A gyarapító, feldolgozó munkatársak – tekintettel a folyamatosan nagy mennyiségű dokumentumok helyigényére – a munkaszobákban egyedül dolgoznak, a többi munkatárs kettesével helyezkedett el.

Mivel a levelező oktatási és továbbképzési feladatok az újpesti régi épületben folynak továbbra is, szükségessé vált az alapvető szakirodalmi ellátás biztosítása a jelentős számú ottani hallgatóság számára. Hétezer kötetes állomány, negy-

ven személyes olvasóterem, két olvasói számítógép és egy teljes munkaidős könyvtáros áll napi nyitva tartással (hétfőtől péntekig) a belső (nem nyilvános) olvasók igényeinek kiszolgálására.

A kari könyvállomány szépirodalmi és ismeretterjesztő része a kollégiumi (nem nyilvános) könyvtárban található, a 3500 kötet napi négy órában (hétfőtől csütörtökig), félmunkaidős könyvtáros kezelésében férhető hozzá. Itt egy olvasói számítógépes munkaállomás segíti a további tájékozódást.

A helyszíneken végigtekintve tehát összegezhethetjük, hogy több mint 700 m₂ alapterületen történik a könyvtári ellátás karunkon.

A könyvtári helyszínek külső leírása után következzék a tartalmi munka ismertetése.

Könyvtárunk állománya a 2004 végén 51 883 kötet, amelynek döntő többsége könyv, 1790 kötet a bekötött folyóiratok száma.

Az állomány – a kar működési funkcióinak, azaz az oktató, kutató diszciplínáknak megfelelően – lefedi az ápolás- és egészségtudományok teljes körét, emellett teljes körűen gyűjtjük a hazai orvostudományi szakirodalmat, beleértve a hazai orvostudományi szakfolyóiratokat is. A képzés céljainak megfelelően a társadalomtudományok köréből teljességgel gyűjtjük még a pedagógia, pszichológia, szociológia, etika hazai szakirodalmát, válogatva a filozófia, közgazdaságtan, szervezés- és vezetélmélet stb. szakirodalmát.

Az idegen nyelvű állományrész mintegy tíz százalék, közel ötezer kötet, melyek döntő többségükben könyvek, kivéve azt az 548 kötet bekötött folyóiratot, amely a karra előfizetett idegen nyelvű lapokat őrzi.

Ahogy a fentiekből is kiolvasható, a könyvtár gyűjtőköre a magyar nyelvű ápolás- és egészségtudományi, orvostudományi kiadványok tekintetében teljes, az idegen nyelvű ápolás- és egészségtudományi munkákat válogatottan gyűjti, ápolástudományi idegen nyelvű gyűjteménye országosan a legnagyobb. Az állomány teljesebbé tételéhez jelentősen hozzájárult az Egészségügyi Statégiai Kutatóintézet (ESKI) könyvtárából funkcióváltás miatt átvett állomány – 4788 kötet könyv és 904 kötet kötött és tékázott folyóirat –, mivel az ottani könyvtár gyűjtőköre nagyfokú átfedésben állt a kari könyvtár gyűjtőkörével.

Az állomány számítógépes katalógusban való feldolgozottsága sajnos még nem teljes.

Bár 1998 óta – a sikeres integrációs FEFA-pályázat után – a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár irányításával megkezdődött a Dynix–Horizon integrált könyvtári rendszer katalógusmoduljának (WebPac) építése, csak 1995-től sikerült teljes mértékben feldolgozni állományunkat. Ennek oka elsősorban az, hogy csak egy munkatársat tudunk alkalmazni feldolgozóként, és azt a szakmai döntést kellett hoznunk, hogy inkább a kurrens anyag kerüljön be folyamatosan, mivel az igények többsége erre irányul. Az 1995 előtti állományrészekből is feldolgoztunk igény szerint egy nagyobb mennyiséget, de a régebbi dokumentumok esetében, ha a WebPac-ban nincs lelőhelyadatunk, szűrőként újabb keresést végzünk az ügynevezett Ágnes (nem szabványos leírást tartalmazó) gyors katalógusban, amely szerző és cím keresését teszi lehetővé, és megmutatja a raktári számot, ahonnan a dokumentum előkereshető. Mentségünkre szolgáljon, hogy pontosabb azonosítás szüksége esetén az egyetemi katalóguson kívül a MOKKA-ban vagy számtalan hasonló gyűjtőkörű könyvtár katalógusában megtalálhatjuk a kiegészítő adatokat. A fő problémát nem a konvertálás – hiszen a tételek többsége megtalálható a közös katalógusban –, hanem az autopsziát is igénylő saját könyvtári azonosítók bedolgozása jelenti. Reméljük, hogy fokozatosan sikerül mielőbb teljessé tenni állományunk feldolgozottságát.

Tartalmi munkánk másik fő pillére az olvasószolgálat. Nyilvános felsőoktatási könyvtárként heti ötven órában tartunk nyitva, hétfőtől péntekig. Amilyen örömteli változás szakmai életünkben, hogy – a könyvtár történetében először – állományunk rendezett formában, egy helyszínen, azonnal hozzáférhető, annyival megnövelte feladatunkat, hogy két szinten kell egyszerre szakmai szolgálatot biztosítani ugyanakkora (illetve az újpesti részlegben maradt kolléganő hiánya miatt még kisebb) létszámmal. Ezen a kar úgy tudott segíteni, hogy saját hallgatóink közül foglalkoztathatunk néhányat az asszisztensi feladatok ellátására, kellő betanítás után. Ez azt jelenti, hogy mindig tartózkodik szakképzett könyvtáros is a helyszínen, akinek irányításával történik a szolgálat. Szerencsénkre jó tapasztalatokat szereztünk a hallgatói munkavégzésről, a hallgatótársak még nagyobb bizalommal keresik fel őket, a kataló-

gushasználat és az állományhasználat kérdéseivel szívesebben fordulnak hozzánk.

Bár 2004-ben a költözés miatt közel három hónapig zárva tartottunk, főbb olvasószolgálati adataink mégsem mutatnak csökkenést. A fejlődés trendjét majd az első teljes év (2005) után állapíthatjuk meg. Azt már most is elmondhatjuk, hogy igénybevételünk megnőtt, annak ellenére, hogy Budapest felsőoktatási intézményekben leggazdagabb területére kerültünk, vagy talán pont azért. Az első hónapok használói adatai alapján jelenleg egyharmad-kétharmad a belső és a külső igénybevevők aránya, azaz a kedvezőbb területi elhelyezkedés és a szomszéd utcában bezárt ESKI könyvtár állományának és funkcióinak részleges átvétele a nyilvános könyvtári létből adódó használói kör felé billentette az eddig fordított arányt. Rendszeres külső látogatóink a vidéki egészségügyi főiskolai karok hallgatói, az ESKI volt olvasói, bölcsészhallgatók, végzett hallgatóink és változatos szakmai képzettségű szakemberek az egészségügyi területéről.

Beíratkozott olvasóink száma 1420, a személyes könyvtárhasználók száma 12 074, a távhasználatok száma (katalógus, honlap) 23 945 volt 2004-ben. A változatos szakmai képzettségi szintet reprezentáló használói kört differenciált tájékoztatási igények is jellemzik. A referenz kérdések száma 15 886 volt, amelyek közül 11 916 technikai referenz kérdés (a saját könyvtári vagy a hazai könyvtári rendszer szolgáltatásaira vonatkozott), 3172 megválaszolása igényelte saját vagy egyéb tudásbázis használatát.

A könyvtárközi kölcsönzés iránti igények – elsősorban külső kérések – száma is egyre nő, az eredeti dokumentumküldés mellett a folyóirat-közlemények továbbítását lehetőleg Ariel szoftverrel végezzük. 2004-ben 110 beérkezett kérést regisztráltunk, melyek mindegyikét teljesítettük is. Érdekes módon a legtöbb kérés (75) nem folyóirat-közleményre vonatkozott, hanem eredeti szakkönyv kölcsönzésére, nemcsak orvosi, egészségügyi témában, hanem majdnem egyforma intenzitással a társadalomtudományi területről is. (61 kérés orvos- és egészségügyi témában, 49 pedig társadalomtudományi témában érkezett.) Területi megoszlásban 66 kérés a budapesti kórházakból és intézményekből, 44 vidékről, elsősorban városi kórházakból érkezett (37), és 7 városi közművelődési könyvtár is jelentkezett kéréssel.

A könyvtár jelenlegi munkaerő-ellátottsága összesen 8,3 fő, aminek megoszlása az alábbi: *Vas utcai helyszín:* felsőfokú könyvtáros szakképesítéssel dolgozik 5 fő teljes munkaidőben, egyéb felsőfokú végzettséggel 1 fő teljes munkaidőben, 1 fő részmunkaidőben, hallgatók 1/3 munkaidőben, átszámítva a teljes munkaidőalapra, összesen 6,8 fő.

Erkel utcai helyszín: középfokú könyvtáros szakképesítéssel dolgozik 1 fő teljes munkaidőben. *Hajdú utcai helyszín:* egyéb felsőfokú végzettséggel és középfokú könyvtáros szakképesítéssel dolgozik 1 fő részmunkaidőben.

A megnövekedett olvasószolgálati feladatok ellátása, valamint a feldolgozatlan állományrészek honosítása mindenképpen létszámbővítést igényel. Erre (1 fő) az ESKI-vel kötött intézményközi szerződés alapján reményünk van, várjuk, hogy mielőbb realizálódjon az adminisztratív lebonyolítás is, mivel betegség vagy szabadság esetén csak más munkaköri munkák felfüggesztésével oldható meg a helyettesítés, hogy a heti ötven órás nyitva tartás ne sérüljön.

Szakmai tevékenységünk harmadik nagy területe az oktatás, amely mind nappali, mind levelező tagozatos hallgatóink számára történik. A Szakdolgozat, Ápoláskutatás tárgyakhoz kapcsolódva az egészségtudományi könyvtári információs rendszer működése és használata, szakirodalomkutatás, tudományos publikálás témakörökben hangzanak el előadások, folynak gyakorlatok.

A 2004. évben két félév szorgalmi időszaka alatt 604 – a tárgyat felvett – hallgató számára 50 óra elméleti előadás hangzott el, 92 óra vezetett gyakorlatot tartottunk, 345 minősítő tesztet és 377 gyakorlati házi feladatot értékeltünk. Ezen túlmenően természetesen a 604 hallgatóra vonatkozóan a Neptun rendszerben és az indexekben is rögzítettük a szükséges adatokat.

Emellett saját oktatótermünkben – a vizsgaidőszakot és a nyári szünetet kivéve – heti rendszerességgel, 17 alkalommal (egyszerre két óra) könyvtárhasználati bevezető gyakorlatot tartottunk 264 egyéb érdeklődő számára.

Mindennapi feladataink mellett könyvtárunk képviselteti magát a hazai szakmai szervezetekben is, igyekszünk tájékozódni, tovább képezni magunkat, és ahol tudunk, véleményformálóként is részt venni a szakmai közéletben. Tagjai vagyunk az Informatikai és Könyvtári Szövetségnek, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének, a

Semmelweis Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar - Microsoft Internet Explorer

Fájl Szerkesztés Nézet Kedvencek Eszközök Súgó

Wozza Keresés Kedvencek

http://efk.sote.hu/konyvt/konyvt01.html

Semmelweis Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar

NEPTUN RENDSZER | SEMMELWEIS EGYETEM

KÖNYVTÁR, JEGYZETBOLT > KÖNYVTÁR / Ismerető

Könyvtár
Jegyzetbolt
Jegyzetek
Közvetítő

A Könyvtár

VIII. Vas u. 17.
1. emelet
(nyilvános könyvtár)
Központszám: 466-5950
Tájékoztató: 466-7933
lib@es-efk.hu

IV. Erkel Gy. u. 26.
1. emelet
(nem nyilvános
könyvtár)
Telefon:
373-1391, 373-1390/138
publicus@freemail.hu

XIII. Hajós u. 44.
(nem nyilvános
könyvtár)
Telefon: 349-7115

A Semmelweis Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar Könyvtára nyilvános főiskolai könyvtár, amely az intézmény 1975-ben történt létrehozásával egyidőben kezdte meg működését. A könyvtár feladatköre az intézmény oktatóinak, hallgatóinak és egyéb dolgozóinak ellátása az oktatáshoz, tanuláshoz, kutatáshoz és más szakmai tevékenységéhez szükséges nyomtatott és elektronikus információkkal.

Könyvtári közlésekkel kapcsolatos kéréseket csak a Vas utcai Könyvtár tud teljesíteni.

Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének, az Egyetemi és Kari Könyvtárigazgatók Kollégiumának, a Főiskolai és Kari Könyvtárigazgatók Szövetségének.

A nemzetközi szakmai szervezetek közül egyéni tagként vagyunk jelen az EAHIL-ben, lehetőség szerint előadással, poszterrel részt veszünk az éves kongresszusokon, workshopokon.

Eddig a jelenről beszéltünk, de készülve a jövőre, nem feledkezünk el fejlesztési céljainkról sem. Nyáron tervezzük az olvasói adatbázis feltöltését, hogy szeptember 1-jétől megkezdhessük a számítógépes kölcsönzés bevezetését. Törekszünk másik, folyamatos munkát igénylő célunk megvalósítására is: ez állományunk teljes számítógépes feldolgozottságának elérése, a bibliográ-

fiai rekordok honosítása. Ennek minimum feltétele a várt létszámfejlesztés.

Természetesen szó eshetne még számtalan egyéb célról és munkaterületről is, hiszen mindehhez szükséges a szakmai fejlődéssel való folyamatos lépéstartás, szolgáltatásaink minőségének folyamatos ellenőrzése, de most csak a számunkra legfontosabbakat emeltük ki.

Igyekeztünk ebbe a pillanatfelvétellel sok mindent belesűríteni, hogy könyvtárunkról képet adhassunk. Akinek érdeklődését sikerült felkeltenünk, további részletes tájékoztatást kaphat honlapunkon <http://efk.sote.hu/konyvt/konyvt/01.html>, és szívesen látjuk személyesen is könyvtárunkban.

Jehoda Imola

Egy webkereső és partnerei: a Google és a könyvtárak Hálóhelyzet

A keresőmotorok között éles ma a küzdelem. A számítástechnikai óriások, a behemót nagyágyúk mellett fürge, dinamikus „kiságyúk” is ringbe szállnak, hogy minél hangsúlyosabbá tegyék jelenlétüket az interneten. A hálózati kereséssel korábban nem igazán foglalkozó Microsoft erőteljes kampányba kezdett teljesen újraírt, *MSN-Search*-ként ismert programjának (<http://search.msn.com>) reklámozására.

A Yahoo! 2005 elején rukkolt ki *Y!Q* kódjelű új típusú, kontextus-érzékeny keresőjével, amely közvetlen kijelöléssel történő keresésnél bármely weben olvasott szövegből az adott szövegekörnyezet gyorslemezével hoz létre releváns tételekből álló találati halmazt (<http://yq.search.yahoo.com/search>). Az amazon.com környékéről friss hír, hogy saját keresőmotorján (<http://a9.com>) cégek böngészésekor az utcai üzletportálok fényképe is megjelenik, virtuálisan sétálni lehet előttük. Hasonló vállalat- és szolgáltatáskeresést kínál a Google *Local* (a magyar verzióban a neve: Helyi keresés) – itt az áruházak, üzletek, éttermek helymeghatározása nem fényképekkel, hanem rendkívül pontos földrajzi lokalizálással történik, térképen végzett, tízes skálájú közelítéssel.

A Vivísimo cég új, okos webkeresője, a *Clusty* (<http://www.clusty.com>) a mesterséges intelligencia eredményeit is fölhasználva, nevéhez híven klasztereket képez a visszakeresés során, és a találati halmaz képernyőjén szemantikai jellegű csoportokba rendezi a találatokat. (A *Clusty* tulajdonképpen metakereső, azaz más keresőmotorok eredményeivel végez finomításokat.) A *Jux2* szintén metakereső, a profiljában megadott keresőkérdést lefuttatja a Google-lal, a Yahoo!-val és

az AskJeeves-zel, és egybeveti a – tanulságos – eredményeket.

A hálót szövő pókok, a „bot”-oknak is nevezett robotok bejárják a world wide web, a világszéles világ(pók)háló szegleteit, és rendszeresen begyűjtik a honlapok adatait, amelyek aztán a cég adatbázisában várják a „kérőket”, a keresőket, hogy adott pillanatban találati halmazba tömörülve képernyőre kerüljenek a világ valamely zugában. A keresőkérdés szűkítése és szűrése, definíció, rövid magyarázat kérése (pl. define wikipedia), a nyelvi szűkítés (pl. language:hu) vagy az egy honlapon való keresés (pl. url:www.ifla.org), illetve az a megjelenítés, hogy a direkt link mellett a keresőmotor cache-ében eltárolt változatra is rá

lehet klikkelni, ma a legtöbb helyen alapszolgáltatásnak számít. A keresőgépek sémája, felépítése az első, 1994-ben megépített World Wide Web Worm (WWW) óta nemigen változott, ám az ördög a részletekben lakozik, és a ke-

resési folyamatban használt algoritmusok féltve őrzött titkok, ipari kémek valódi csemegéi.

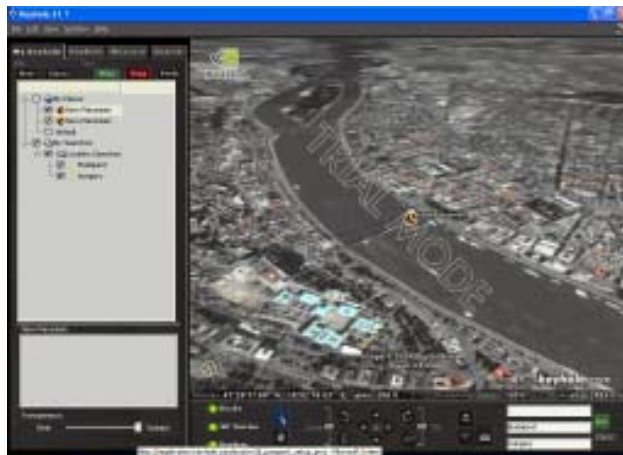
A keresőmotorok élmezőnyének az élén a kaliforniai Mountain View-ban székelő Google áll – s minthogy a két alapító egyike, *Sergey Brin* orosz származású, akár úgy is fogalmazhatunk, hogy a Google „minden keresőgépek cárja”. A kibernetet éjszakánként pásztázó csápjaival 8 milliárd weblapot gyűjt be, naponta 200 millió keresést kezel, ami a világ összkeresésének 57 százaléka. (A Google mögött a Yahoo! 21 százalékkal, az MSN pedig 9 százalékkal részesedik.) Bár egy friss szakmai felmérés (<http://brandchannel.com>) alapján a márkák elismertségében két éven át őrzött vezető helyét 2004-ben elvesztette az Apple ellenében, az 1998 októberében alapított Google ismertsége folyamatos, szolgáltatásainak rendszeres fejlesztése látványos és lenyűgöző. Megkülönböztetett figyelem övezte piaci vállalattá válását. A Google tőzsdére kerülése hosszú menetelés volt, 2004 őszére fejeződött be, ám bánkódásról szó sem volt, hiszen a két alapító egy csapásra bekerült a világ ötven leggazdagabb

embere közé. A már tekintélyesen hangzó Google, Inc. szolgáltatási palettájáról nézzünk néhány példát, hogyan is differenciálódik egyre – bár nem árt azért újra emlékeztetni, hogy a szolgáltatások jó részét más keresők kínálatában is fellelhetjük.

A Google palettája

A Google *Answers* a LibInfóhoz hasonló, de fizetős információszolgáltatás, ahol megajánlott összegért gondosan kiválasztott szakértők százai válaszolnak a kérdésekre. A Google *Directory*ban (magyar neve: Címtár) hierarchikusan témák szerint, emberi közreműködéssel előrendezett menükben navigálhatunk. A Google *Groups* (Hírcsoportok) az évekkel korábban beintegrált, több évtizedre visszamenő Usenet szakmai levelezőlisták aktualizált mutatója, linkgyűjteménye. A Google *Images* (magyar neve: Képkereső) 800 millió képből válogathat. A *Froogle* (játékos és célzatos névválasztás, hiszen kiejtése egyezik a 'frugal', fukar szóval) az okos vásárlás weblapja. A Google *News* béta verziója hírportálnak indul, ahol a keresőkérésre rímelő legújabb híreket is be lehet hívni. A Google *Scholar*, amely pár hónappal ezelőtti megjelenésével megriasztotta a tudományos adatbázisok forgalmazóit, kutatók és tudósok számára kínál specifikus keresést. Bár szűk háttéranyagból dolgozik, a megjelenítés a Google-nél megszokott világos és áttekinthető, a szócikkek hivatkozásai is azonnal átnézhető találati halmazként. 2004 áprilisában a Google elindította saját webalapú levelezőjét, az egy gigabájt tárolóhelyet biztosító ingyenes *Gmailt* (<http://gmail.google.com>). A Google *Suggest* prognosztizál, beíráskor már megpróbálja kitalálni a keresőkérést, és ahogy haladunk előre a kérdés leírásában, úgy módosulnak a javasolt találati halmazok a legördülő menüben. A Google ingyenes, némi képmanipulálást is megengedő fényképrendező rendszerének, a *Picasa Photonak* 2.0-s verzióját (<http://www.picasa.com>) nemrég hozták ki; a weben való közzétételt lehetővé tevő kapcsolódó alkalmazással (<http://www.hello.com>) karöltve azonnali siker, világsláger lett. 2005. január 25-én kezdte meg pályáját a Google *Video*, amely az amerikai tévéprogramok keresését teszi lehetővé (<http://www.google.com/video>). A videó azért ma még túlzás, hiszen a találatra klikkelve csupán képeket, képsorokat tudunk egyelőre megjeleníteni, de a következő logikus lépés a cég ré-

szerűl a valódi videoanyagokhoz való hozzáférés. Annál is inkább, mert például a Yahoo! hasonló szolgáltatása kapásból tartalmazza a videó letöltését, megjelenítését, lejátszását. A Google *Desktop* pótalkalmazás, plug-in a Windows-hoz, a Sajátgép fájljainak kitűnő keresőeszköze. A Google nemrég indította be a *Keyhole*-t, egy 2004 októberében megvásárolt kis helyi cég termékét. A *Keyhole* már ízig-vérig XXI. századi alkalmazás – csak nézünk, mint a moziban, vagy kukucskálhatunk a kulcslyukon. A szatellita eredetű képek, geográfiai szoftverek segítségével az egész Föld felszínének bármely pontjára fókuszálhatunk, és háromdimenziós képet kaphatunk. A drágább professzionális verzióban egészen méteres távolságig rázoomolhatunk bármely felszíni tárgyra, az olcsó, harminc dolláros verzióban 300 méter távolságból tudunk közelíteni akár saját házunkra. Mindezek után méltán kérdezhetik, miért e tolongás, hol ebben az üzlet, amikor például a Google szolgáltatásainak túlnyomó többsége ingyenes. Valóban, ami bevallottan a bevételt hozza, az – a reklám. A hirdetések ügyes, nem zavaró, releváns elhelyezését a Google két programja, az *AdSense* és az *AdWords* oldja meg. (Az *AdWords*-ben kínált reklámlehetőség esetén például a cégnek csak akkor kell fizetnie, ha rákattintanak a linkjére.)

A Google nagy durranásainak sorában a legnagyobbat az a 2004. december 14-ei bejelentés szolgált, amely szerint a cég az elkövetkező években öt nagy könyvtár több tízmilliós gyűjteményének digitalizálására vállalkozik. A hír bombaként hatott a könyvtárosokra is, a világon mindennél szalagcím volt, a New York Times cikkének címe szerint a „Google nagy könyvtárakkal bővíti saját adatbázisát”. A globális virtuális könyvtár megvalósulását fedezték fel a bejelentés mögött,

digitális kártyakatalógusról, a Google saját Dewey tizedes rendszeréről beszéltek. Az on-line szakmai hírlevél, a KIT másnapi, december 15-ei száma már szintén hozta a hírt, ilyen címmel: Könyvtárakat pakol fel a netre a Google (<http://www.gmconsulting.hu/inf/kit/index.html>).

A Kataliston nyomban élénk vita alakult ki a projektről, épp akkor, amikor a digitalizálásról, pontosabban a tankönyvek digitalizálásának jogi vonatkozásairól is már egy ideje zajlott a polémia.

Bacsa András 2005. január 8-ai levelében digitalizálási szakértőként aggályait fogalmazta meg – szerinte a projekt technikailag megoldhatatlan és minőségileg csak gyatra eredményt hozhat.

Drótos László szerint a Google „nyilván nem azt célozta meg, mint nálunk például a DIA (SGML/XML karakteres formátum, többszörös korrektúra, esetleg plusz szöveggondozás), hanem egy végletekig automatizált eljárást dolgozott ki a metaadatok katalógusból való átvételével”. *Moldován István* is az utóbbi véleménnyel ért egyet: „A Google nem fog »pepecselni« kritikai kiadásokkal, korrektúrával, mutatórendszerrel, hanem olyan technológiát használ, amellyel gyorsan, rövid idő alatt nagy tömeget lehet kielégítő minőségben digitalizálni.”

Király Péter így ír: „...amit a Google célul kitűzött, és amit esetleg vernegyulaizmusnak gondolunk, jelentős részben már meg is valósult, a nagy mennyiség nem jelent feltétlenül rossz minőséget...”. (A leveleket lásd a Katalist archívumában, a 2005. január hónap alatt: <http://listserv.iif.hu/Archives/katalist.html>.)

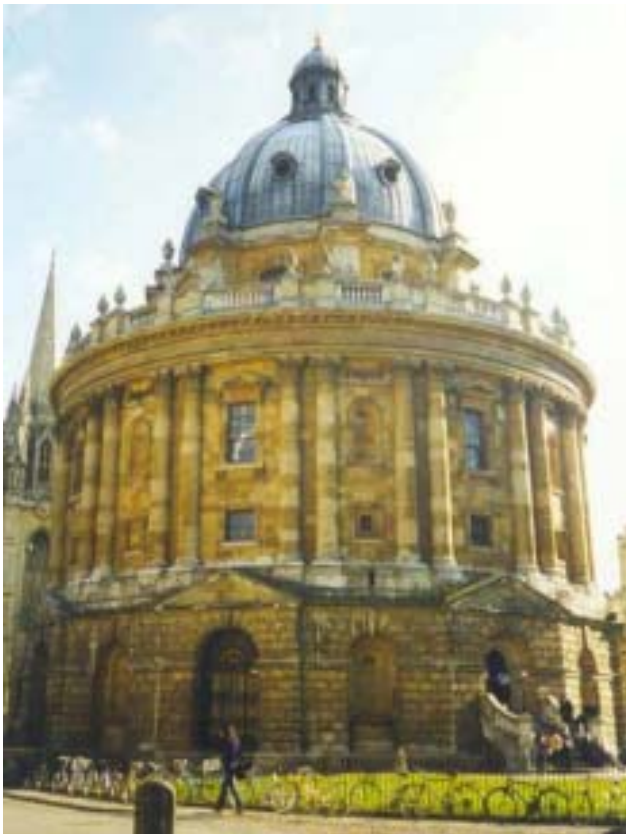
Az egyik hozzászóló sommás véleménye szerint a „»digitalizáljunk minden könyvet« a köznép kezébe adott, szép nagyra felfújtt lufi!” Felfújtt lufinak talán még viccből is erős nevezni egy tervet, amelyhez öt óriásgyűjtemény, egytől-egyig világszám, önként és dalolva csatlakozik – bár az is örök igazság, hogy még a nagyok is tévedhetnek, és nem baj, ha „van kéznél” némi egészséges szkepszis. Magából a tényből annyit azért bátran levonhatunk, hogy bizonyára profitálnak a végtermékből a könyvtárak is. Gondoljuk meg, a 2004. december 14-én világgá kürtölt projekt nem futó szeszélyből fakadt. Könyvtömegek digitalizálásának gondolata igazából még a Google gründolását is megelőzi, hiszen a két alapító a Stanfordon épp egy miniatűr könyvtári digitalizációs projekten dolgozott, amikor 1999 elején a

keresőmotor létrehozása vontta el attól *Larry Page* és *Sergey Brin* figyelmét. Idézzük pontosan, mit mondott a sajtótájékoztatón Page: „Még mielőtt elindítottuk volna a Google-t, arról ábrándoztunk, hogy a hihetetlen tömegű információt, amelyet a könyvtárosok oly szerető gondossággal szerveznek, on-line módon kereshetővé tegyük. Ma örömmünkre szolgál a program meghirdetése, amelynek keretében ezeknek a bámulatra méltó könyvtáraknak az állományát digitalizáljuk és szolgáltatjuk minden Google-használó javára. A könyvtárakkal való együttműködésünk kibővítése a meglévő Google *Print* programnak, amely lehetővé teszi, hogy a használó a könyvek teljes szövegében lokalizáljon egy adott szövegrészt. A Google küldetése a világinformáció organizálása, és izgalmasnak találjuk, hogy könyvtárakkal dolgozhatunk együtt ennek a küldetésnek a beteljesítésében.” Mindössze négymondatos nyilatkozat, s hemzseg benne a 'könyvtár' és a 'könyvtáros' pozitív értelmű kontextusban. Valljuk meg, nem így beszél egy könyvtárgyilkos technokrata, s nem is hízelgés mondatja vele e szavakat.

Az említett Google *Print* 2003 őszén indult, és bár máig béta verziónak van elkönyvelve, sikeres és jelentős program. A kiadókkal való széles körű együttműködés folytán – ez a program azóta is bővül újabb és újabb kiadók, többek között a HarperCollins, a Houghton Mifflin, a Scholastic és a Random House csatlakozásával – a Google a kiadók által felajánlott könyveket teljes terjedelemben beszkeneli, és az adott könyv szerzői jogi státusát figyelembe véve a halmazokban linket ad meg vagy a teljes szöveghez, vagy csak szövegrészekhez, kivonatokhoz és metaadatokhoz. A Google *Print* modellként szolgál arra, hogyan fog működni a keresőmotor a könyvdigitalizálási anyagokkal való gazdagodás után (<http://print.google.com/googleprint/about.html>). A Google digitalizálási projektje az öt könyvtár esetében a technológia azonossága mellett más és más kondíciókat tartalmaz, az egyes kétoldalú megállapodások eltérnek egymástól. Érdeemes körülnézni a partnerek háza táján a sajátosságok felkutatására.

Oxford

Az Oxfordi Egyetem a Bodleiana gyűjteményével „nevezett be”. Sem az egyetem, sem a Bodleiana nem éppen parvenü intézmény. Oxfordban már 1096-ban folyt oktatás, de ugrássze-

rű fejlődésnek akkor indult, amikor II. Henrik 1167-ben megtiltotta az angol diákoknak, hogy a párizsi egyetemen tanuljanak. A Bodleiana Sir Thomas Bodley üdvös tevékenysége révén lett 1602-ben nyilvános könyvtár – bár igazából ez már az 1320-as években létrejött könyvtár újraalapítását jelentette I. Erzsébet uralkodásának utolsó évében. A Bodleiana gyűjteménye a British Library után a második legjelentősebb Albionban. Csaknem négy-száz éve (!) kötelezpéldány-könyvtár, a brit szigetek hat hivatalos letéti központjának egyike. Francis Bacon egy 1613-as mondása szerint a Bodleiana „Noé bárkája, amely megmenti a tudást az özönvíztől”. Feltétlenül említsük meg nagyhírű tudós hazánkfiát, a nagykorösi születésű Uri Jánost (1724–1796), aki a Bodleiana könyvtárosa és oxfordi tanár lett, 26 évig élt Oxfordban, ott is halt meg. Goldziher Ignác írt róla monográfiát 1908-ban (Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből XX/7.). A Hollandiában bölcsész- és teológiai doktorátust szerzett Uri 1770-ben került Angliába; kifejezetten azért hívták meg, hogy leírja, rendszerezze és katalógusba foglalja a Bodleiana keleti kézíratait. Ezt a nyelvek tucatjának beható ismeretét kívánó munkát másfél évtizeden át végezte, 1787-ben nyomtatásban meg is jelent a katalógus. A *Bibliothecae Bodleiana Codicum manuscriptorum orientalium... Catalogus elkészítésével* Uri elnyerte a britek örök

háláját, hiszen megismertette őket a keleti kultúrákkal, s ez nem kis mértékben megkönnyítette világhatalmi terveiket, keleti terjeszkedésüket a következő évszázadban. Ilyen pazar, minket magyarokat is érintő gyűjteményről van tehát szó. A szóban forgó Google-projektben a Bodleiana sajátossága, hogy csak 1900 előtti könyveket digitalizáltat (<http://www.admin.ox.ac.uk/po/041214a.shtml>).

NYPL

Az 1895-ben három kisebb gyűjteményből alapított könyvtár 1911-ben nyitotta meg kapuját Manhattan szívében, az Ötödik sugárút és a 42. utca sarkán álló hatalmas márványépületben.

Ahogy a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár is szét-feszíti a 'közművelődési könyvtár' kereteit és tudományos könyvtárként is a főváros egyik büszkesége, a csaknem kétmillió beíratkozott látogatóval rendelkező New York Public Library hasonlóképpen jelentős kutatási központ, az USA vezető könyvtárai között van. *Paul LeClerc*, a NYPL elnöke szerint a Google-lal való együttműködés kitágítja a gyűjtemény horizontját és hozzáférhetőségét. A 89 fiókkönyvtárral rendelkező NYPL 50 milliós állományából 20 millió a könyv. A NYPL sajátossága, hogy kizárólag szabad hozzáférésű, copyright-mentes könyveket ad át digitalizálásra. A program befejezésével a könyveket nemcsak a Google-tól, hanem a NYPL-ből is el lehet majd érni. Ez módosítás a Google Printhez képest, s a könyvtári elérést hivatott biztosítani (<http://www.nypl.org/press/google.cfm>).

Harvard

A Harvard Egyetemet 1636-ban alapította a Massachusetts Bay Colony kormányzata, nevét John Harvard lelkészről kapta, aki első adományozóként könyvtárát és birtokát hagyta az új intézményre. Az Egyesült Államok legtekintélyesebb egyeteme, hét elnök (köztük J. F. Kennedy és George W. Bush) volt a Harvard diákja. A Harvard Egyetem és a Google partneri együttműködéséről, amely egyelőre kísérleti, ún. pilot-program, az egyetemi lapban olvashatunk. Az első fázisban mindössze 40 ezer könyvet szkennelnek – a külső raktárból (Harvard Depository – HD) szedik ki a műveket. *Sydney Verba* könyvtárigazgató szerint nagy a valószínűsége, hogy a teszt után a teljes állományra is sor kerül. A Harvardon a Widener Könyvtárban ülő használó a

HOLLIS-nevű OPAC-ban – <http://holliscatalog.harvard.edu> – kikeresi a könyv raktári jelzetét. Ha a könyv külső raktári, a HD-ban van tárolva, akkor nem kell behozatni, hanem a digitalizált változattal azonnali hozzáférést tudnak nyújtani (<http://www.thecrimson.com/article.aspx?ref=505139>).

UMich

A Michigan Egyetem Könyvtára az USA hatodik legnagyobb gyűjteménye. Larry Page egyébként a közelben született, és az egyetem Ann Arborban levő kampuszán diplomázott – ez is nyomhatott a latban a partnerek kiválasztásánál. (Az sem volt hátrány, hogy az egyetem élenjáró a digitalizálásban, és a Library of Congress American Memory című gyűjteménye mellett a UMich kilencezer kötetes Making of America című on-line archívuma a legjelentősebb történelmi forrásanyag.) A UMich a teljes anyagát digitalizálni fogja. A munka már szép csendben folyik, hónapok óta. A hétmilliós állományt hat év

alatt fogják digitalizálni. (Az egyetem jelenlegi saját digitalizálási tempója mellett ez a munka kb. 1600 évig tartana.) Teljes üzemben a napi mennyiség 3600 könyv lesz, ma még átlagban 2,25 perc alatt készül el egy könyv. A Google helybe hozta a technológiát, és a szkennelési műveleteket végző munkaerőről is gondoskodik.

A könyvtárosok készítik elő a könyveket és szabják meg a szkennelésre kerülő könyvek sorrendjét. Az egyetem tárolni fog egy példányt a szkennelt anyag minden egyes darabjából (<http://www.michigandaily.com/vnews/display.v/ART/2004/12/14/41becb60d0cab>).

Stanford

A Szilíciumvölgy kellős közepén fekvő Stanford Egyetemet 1891-ben alapította Leland Stanford, a transzkontinentális vasútépítés egyik emblemikus figurája, korábbi kaliforniai kormányzó. Az elnököt, Nobel-díjasok seregét, sőt két neves PhD-diákot, Page-t és Brint is adó intézmény, amely az Internet születésében is kulcs szerepet játszott, az USA egyik vezető oktatási-kutatási központja. A New York Times még 2004 februárjában beszámolt egy Stanford-Google közös, Project Ocean kódjelű tervről. Mint most kiderült, ez a terv már a digitalizálási megaprogram előjátéka volt, a részleteket sikerült csaknem egy évig titokban tartani. A Stanford saját ütemezésében – *Andrew C. Herkovic* osztályvezető könyvtáros szerint – először a public domain állományt, az 1923 előtti műveket, aztán az egész gyűjteményt fogják beszkenneálni. A Stanford sincs híján digitalizálási tapasztalatoknak, a kampuszon már jó ideje üzemel egy egymillió dollárt súroló árfekvésű szkennelő robotgép (<http://news-service.stanford.edu/news/2005/january12/google-0112.html>). A Stanford Report honlapjának jobb olda-

lán található az a link Stanford, Google collaboration will have far-reaching impact címmel, amely videofilmen mutatja be az olcsónak semmiképp nem mondható robotgép működését (<http://www.techan.ca/mt/paul/>).

A digitalizálás menete

A projektben alkalmazásra kerülő digitalizálási technológia bár számos, máshol kifejlesztett elemet tartalmaz, összességében a Google saját fejlesztése. A digitalizálás költségeiről annyi közvetett forrásból elhangzott, hogy tíz dollárba kerül egy könyv, ám más digitalizálási szakértők szerint ennél nagyobb fajlagos költséggel kell számolni. Hogyan zajlik a munka? Ennek mozzanatait a Michigan példáján mutatjuk be. A Google egy műhelyt állított fel az egyetemi kampuszon. A munka egyelőre manuális, de a nagyobb védelmet igénylő könyveket később is manuálisan fogják szkennelni. (Ritka könyveket – mint pl. a Gulliver első kiadása – egyáltalán nem szkennelnek.) A könyvtárosok a polcra a világszerte elterjedt könyvtári kocsira teszik a könyveket, vonalkódolvasóval leolvassák a vonalkódot, amivel úgymond „kikölcsönzik” a könyveket, és átszállítják az egyetemen létesített Google-műhelybe, ahol a szkennelés történik. Ez a kölcsönzés időtartamban olyan, mint az éjszakai vagy hétvégi, mert nagyon hamar visszakerülnek a polcra a könyvek. A vonalkódbeolvasás úgy van beállítva, hogy egyúttal a könyv OPAC-ban szereplő rekordja átkerül a Google-hoz, ahol a szkennelt szöveghez linkelik a bibliográfiai tételt. A folyamat további részében történik az optikai karakterfelismerés (OCR) és az indexelés.

Fontos körülmény, hogy a művek tulajdonjoga természetesen marad az egyetemé, és ez azt is jelenti, hogy ahogy az amerikai jogban a 'first sale' elv alapján a megvásárolt példányból a könyvtár szolgáltatathat, az 1923 utáni, tehát java-részt szerzői jogi védelem alatt álló műveket is teljes szöveggel, korlátozás nélkül rendelkezésre tudják bocsátani helyi használatra.

A digitalizált anyag megjelenítése

A könyvön belüli keresés nem új. Az Amazon például több százezer könyv digitalizálása és indexelése révén könyvek belsejében szavakra kereshetünk azoknál a találatoknál, ahol a kis ikon

Az elnökség hírei

2005-ben első ízben január 25-én ülésezett az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) elnöksége és a képviselő-testület.

A legfontosabb napirendi pont a 2005. évi programok számbavétele, a munkaterv összeállítása, valamint a „Nagy Könyv” országos programjának, pályázati kiírásainak (beadási határidő: 2005. február 20.) megbeszélése volt – az utóbbi sajtótájékoztatóját január 27-én tartották meg a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban.

Több nagy rendezvénynek eldőlt a pontos időpontja:

- Workshop a szaksajtó és könyvtári híradók szerkesztőivel, 2005. február 24. OSZK, VI. emeleti tanácsterem, 10 órától 15 óráig
- Internet Fiesta 2005. március 14–27. (jelentkezni 2005. február 15-étől lehet)
- az Internet Fiesta országos konferenciája, 2005 március 21., helye: Hallgatói Információs Központ, Budapest
- az IKSZ tavaszi közgyűlése, 2005. május 18. OSZK, VI. emeleti tanácsterem, 10 órától 15 óráig

Az IKSZ minden könyvtár figyelmébe ajánlja a „HáLóra magyar!” programot, melyet a Neumann Társaság koordinál és egyedi megállapodásokat köt a könyvtárakkal a lebonyolítást illetően.

A Nemzeti Kulturális Alap pályázatainak beadási határideje 2005. február 28.

„Nagy Könyv”

„Egyetlen energiaforrás sem bocsát ki annyi fényt, amennyit néha egy kis kötet sugározni tud magából, és az elektromos áramnak soha nem lesz annyi energiája, amennyi elektromosság az írott szóba belefér.” (Stefan Zweig)

„Nagy Könyv” – nagy összefogás... – ezzel kezdte a sajtótájékoztatóját *Hiller István* kulturális miniszter, aki kiemelte, hogy a „Nagy Könyv” játék legfontosabb célja, hogy az olvasás újra népszerű legyen. A program televíziós játéka 2005. március elején indulnak és 2005. december 17-éig tartanak. A játék lényege, hogy megkeres-

sük Magyarország kedvenc regényét. A top 100-as lista április 23-ára áll össze, a top 12-es lista június 11-ére. Utána ősszel indul a „beszavazó-show” amikor is irodalmi kampánysorozat keretében a regényeket egy-egy közismert személy népszerűsíti. Magyarország kedvenc könyvét 2005. december 17-ére találjuk meg.

Egy olyan olvasómozgalomról van szó, amely korunk minden technikai eszközét (televízió, rádió, mobiltelefon, internet) és kommunikációs stratégiáját e cél érdekében összpontosítja.

Partnerség – együttműködés

egy kisvárosi könyvtárral

Mi, ebben a kisvárosi könyvtárban mindig is úgy gondolkodtunk, hogy a sikerhez több kell, „játsszótársakra”, partnerekre van szükségünk, ezért minden olyan szakmai szervezetnek tagjai kell hogy legyünk, amely erősít, támaszt, védeltséget nyújt, kreatív, jövőbelátó gondolatokat sugall, ahol a legfrissebb információkat, a szakmával kapcsolatos eseményeket első kézből megtudhatjuk.

Tagjai vagyunk több civil szervezetnek, de elsősorban természetesen az Informatikai és Könyvtári Szövetségnek (IKSZ).

Sokszor hallom nálunk is kisebb intézményektől, hogy mi hasznunk van nekünk abból, ha tagjai vagyunk nagy országos szakmai szervezeteknek. Én azt gondolom, hogy talán leginkább a kicsiknek, a községi és városi könyvtáraknak lenne elemi érdekük az, hogy ezekbe a szakmai és érdekképviseleti szervezetekbe belépjenek.

Az IKSZ Csongrád Megyei Tagozata 2000-ben alakult meg annak érdekében, hogy az addig –1998 óta – spontán módon létező együttműködést hivatalossá tegyük, összehangoljuk fejlesztéseinket, együtt gondolkodjunk könyvtáraink jövőjéről.

Együtt szervezzük az IKSZ által elindított *Összefogás a könyvtárakért* akció rendezvényeit, és ami számunkra a legfontosabb, hogy az IKSZ kezdeményezéseiről, a szakmában várható törvényi és egyéb változásokról a tagozat vezetőjétől

... egy megyei könyvtárral

rendszeresen tájékoztatást kapunk. Ahhoz, hogy beleszólhassunk a könyvtárak szakmai változásába, javaslatokat dolgozhassunk ki a saját jövőnkkel kapcsolatban, feltétlenül fontos, hogy ennek az országos szakmai és érdekképviseleti szervezetnek tagjai legyünk.

Egy kisvárosi vagy községi könyvtár nem rendelkezik olyan pénzügyi lehetőségekkel, hogy minden fontos és naprakész információt nyújtó konferencián, továbbképzésen részt vegyen.

Az IKSZ ebben is segítséget nyújt, hiszen rendszeresen szervez olyan előadásokat, konferenciákat és továbbképzéseket, amelyek segítenek a kistélepülések könyvtárosainak eligazodni azokban a témákban, amelyek egyre inkább előtérbe kerülnek, például a könyvtárak és az európai uniós csatlakozás összefüggései, a kistérségi ellátórendszerek létrehozása stb.

Ez a szakmai szervezet együttműködik minden típusú és nagyságú könyvtárral.

Horváth V. Margit
igazgató
Csemegi Károly Könyvtár
és Információs Központ

... egy tagozattal

Az országban és így a megyénkben is (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) létrejöttek a többcélú kistérségi társulások, melyek jelentős része befogadta a nyilvános könyvtári ellátást mint a társulás keretében végrehajtandó feladatot.

Már most érzékelhető, hogy a társulás és az abban részt vevő települési önkormányzatok fokozott mértékben kérik és várják – a támogatási összegek mellett – az egész szakma, s ezen belül kiemelve az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) odafigyelését és támogatását.

A kistélepülések vagy akár – mint ahogy már felvetődött – a társulások tagsága az Informatikai és Könyvtári Szövetségben mindenképpen indokolt, mert a szakma jövőbeli fokozott jelenlétét és erősödését szolgálja. Az Informatikai és Könyvtári Szövetség ez évi programjában kiemelten szerepel a községi könyvtárak megkeresése, s számukra a szövetség által képviselt érdekképviselet felkínálása.

Bánfalvi Lászlóné
Városi Könyvtár, Ózd
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei tagozatvezető

Országos Könyvtári Napok – „Összefogás”, Internet Fiesta, „Együtt Európában” programsorozat, pályázatok és vitafórumok, továbbképzések, vagy a Levelező/lap – mind magán viseli az Informatikai és Könyvtári Szövetség emblémáját (IKSZ). Határozott szakmai, érdekképviseleti és érdekegyeztető szervezet, amely reagál és felkészíti a XXI. század kihívásaira a könyvtáros szakmát, a könyvtárakat.

Nyitott Európára, a világra, az új technikára.

Tájékozódik, kapcsolatokat ápol és konszenzust teremt a magyar könyvtárakat érintő kérdésekben.

Sokunk gondolkodása és céljaink megfogalmazása szükséges az IKSZ érdekérvényesítő tevékenységéhez – minőségi szolgáltatásaink érdekében!

Geller Ferencné dr.

igazgató
Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár,
Debrecen

szövetséges kerestetik...

Ha Önök is úgy gondolják, hogy könyvtárunkkal szívesen csatlakoznának az ország egyik legnagyobb szakmai és érdekképviseleti szervezetéhez, az Informatikai és Könyvtári Szövetséghez, akkor kérjük, jelentkezésüket juttassák el írásban, levélben, faxon vagy e-mailben (név, cím, telefon, e-mail cím, a képviselő neve megküldésével) az IKSZ titkárságára: 1054 Budapest, Hold u. 6. tel., fax: 331-1398, e-mail: iksz@oszk.hu
További tájékoztatás, felvilágosítás ugyanitt.
M. Móré Ibolya titkár

(-mi-)

Köszönjük eddigi támogatását, és kérjük, segítse továbbra is személyi jövedelemadója 1%-ával az Informatikai és Könyvtári Szövetség könyvtárak érdekében végzett közhasznú tevékenységét.

Számlaszámunk:
11705008-20422031

az IKSZ elnöksége

Újabb multimédia CD-ROM a BME OMIKK *A magyar tudomány és technika* című sorozatában

WIGNER JENŐ (1902–1995)
Nobel-díjas fizikus

A Nobel-díjas tudós

A New York Times írta róla: „Ő is egyike volt azoknak a figyelemreméltó képzelőerővel és előrelátással megáldott tudósoknak, akik Budapesten születtek és tanultak, majd Nyugatra jöttek, és megváltoztatták a modern világot.”

A természet-tudományokban, de főképp a fizikában jártas szakemberek széles köre vélekedik úgy, hogy Wigner Jenő magyar származású amerikai kutató a XX. század legnagyobb fizikusainak egyike. 1963-ban elnyert Nobel-díjának indoklása: „Wigner Jenőnek az atommag és az elemi részecskék elméletéhez adott hozzájárulásáért, elsősorban az alapvető szimmetriaelvek fölfedezéséért és alkalmazásáért.”

A díjat tehát elméleti tevékenységéért kapta meg, de a szűkebb szakmai körön túl ismertebb arról, hogy döntő szerepe volt az első kísérleti atomreaktor megtervezésében. Kevesen tudják, hogy a Nautilus elnevezésű, első atom-tengeralattjáró reaktorát is ő tervezte. Ahogy *Marx György* mondja a CD-n is megtalálható filmrészletben, kiemelkedő amerikai tudósok egyöntetűen vallják, hogy Wigner Jenő volt a világ első reaktormérnöke.

Wigner tudományos eredményei – a veleszületett tehetségen túl – talán még két dolognak köszönhetőek, az egyik a tudomány szenvedélyes szeretete. Erről szól vallomása, amely a CD mottója is: „Igazi boldogság tudni, hogy fizikus vagyok. Mi más mérhető ehhez, mint a szerelem.” Az eredmények másik magyarázata az a kutatási módszer és felfogás, amelyet így összegez a CD egyik filmrészletében: „Nem a gyorsaság a legfontosabb a tudományos életben: a lekötelezettség, az érdeklődés, a kívánság valamit igazán megérteni és megtudni.”

Az iskola

Wigner jómódú polgári családban született, ahol fontosnak tartották, hogy a tehetséges gyermek a nevelést és az oktatást tekintve is színvonalas iskolába járjon. Kézenfekvő volt, hogy az akkor egyik legjobb gimnáziumba, a híres „fatoriba”, azaz a Budapesti Evangélikus Gimnáziumba írássák be. Wigner itt kitűnő tanáraitól életre szóló tudásanyagot kapott, amelyért élete végéig hálás volt. Az iskoláról és a tanárokról egyaránt bőségesen található Wigner-émlékezők, hang- és filmrészletek, továbbá szöveges és képi információk a CD-n.

Egyetemek és a tudományos kutatás, oktatás színterei

A színjeles érettségi után a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karára iratkozott be, de rövid idő múlva a Berlieni Műszaki Egyetem hallgatója lett. Berlin akkoriban az európai tudományos élet egyik központja volt; Wigner itt került kapcsolatba például *Einsteinnel*, *Heisenberggel*, *Szilárd Leóval*, *Teller Edével*, *Gábor Dénessel*. De szellemi atyja elsősorban *Polányi Mihály* volt, aki pályája első éveiben a kémia, élete utolsó szakaszában a tudományfilozófia világszerte elismert művelője volt. A doktorandusz Wigner témavezetője, élete végéig példaképe és barátja is ő lett.

A doktorátus megszerzése után előbb Berlinben oktatott és kutatott, majd meghívást kapott a

Princetoni Egyetemre először vendégprofesszor-ként, majd – kisebb kitérőkkel – egészen nyugdíjazásáig professzor volt Princetonban.

Princetoni működésének egyik hosszabb megszakítása volt a Manhattan Terv megvalósításában való részvétele, azaz az atombomba előállítását célzó atomreaktor megtervezésében vállalt szerepe.

Az atombomba létrehozását és bevetését szükségesnek tartotta. E témakörrel is jó áttekintést adnak a CD-n található Wigner-írások, film- és hangfelvételek, továbbá más szerzők publikációi.

Wigner Jenőnek több száz publikációja jelent meg (könyvek, tanulmányok, cikkek) a világ számos nyelvén, amelyekből minden fontos munkát kiadtak magyar nyelven, ha időbeli eltolódással is. A CD-ROM magyar felhasználóknak készült, épp ezért az idehaza megjelent írások döntő többségének teljes terjedelemben való közreadását részesítettük előnyben.

A család

Wigner háromszor házasodott, első felesége, a gyönyörű fizikushallgató, *Amelie Frank*, a házasságkötés után néhány hónappal rákbetegségben meghalt. A *Mary Wheeler* fizikussal kötött második házasság, amelyből a két gyermek, *Martha* és *David* származott, évtizedekig, egészen felesége haláláig tartott, s mindvégig harmonikus volt. Wigner a kiegyensúlyozott, boldog család híve volt, s példaképként őrizte a szülői ház támogató-segítő, szeretetteljes szigorát.

Wigner – amint azt a CD-n teljes terjedelemben megtalálható emlékirataiban írja – rosszul tűrte a magányt, így élete alkonyán újra megnősült. A harmadik feleségnek is volt némi köze a fizikához, ti. fizikus professzor özvegye volt. A CD-n lévő szép számú családi fotó, amelyen Wigner feleségével és gyermekeivel látható kirándulások, közös játékok közben, továbbá Martha Wigner emlékezései a filmrészleteken, Wigner szavai egyes hangfelvételeken arról tanúskodnak, hogy családapaként nem tekintélyelvű, inkább megengedő, a gyermekekkel játszani is tudó és derűt sugárzó volt.

A világ legszerényebb embere

Ha valaki Wigner személyiségét jellemzi, minden bizonnyal első helyen említi legendás szerénységét, amelyről számos anekdota is szól.

A CD-ROM-on is található teljes publikáció, ott vannak a visszaemlékezések részletei, filmrészlet Marx Györggyel, és persze maguk az emlékiratok, amelyekben Wigner maga tesz akaratlanul is tanúbizonyságot rendkívüli szerénységéről több helyen is, például amikor a Nobel-díj elnyerése kapcsán azt fejtegeti, hogy szerinte hányan érdemelték volna meg jobban, mint ő. Jellemző tulajdonságaként kell említenünk természetszeretétét, amelyet a CD számos fotója is illusztrál. Fontosnak tartotta baráti kapcsolatainak őrzését, ápolását. Ezek közül e helyt csak néhányat említenek: a matematikus *Neumann János*t, akinek tehetségét csodálta, szerette Szilárd Leót, a „nehéz”, ám zseniális embert, kedvelte és nagyra becsülte Einsteint, *Fermi*t, *Teller Edét* és még lehetne hosszan folytatni a sort.

A CD-n Wigner-publikációk, visszaemlékezések találhatóak a legismertebb baráti-szakmai kapcsolatokról, de megtalálható nyolcvan lexikonszerű szócikk a kortárs tudósokról portréikkal együtt, továbbá Martha Wigner filmrészletben emlékezik arról, kik is voltak a Wigner-család leggyakoribb látogatói.

Wigner magyarságtudata

„...hatvan év után is inkább érzem magam magyarnak, mint amerikainak” – mondja az emlékiratokban, de sok más helyen is, például a CD egyik hangfelvételén.

A nyelv, amelyen alapvetően gondolkodott s amelyet már romló emlékezete egyedülként őrzött meg, a versek, amelyekre még vissza tudott emlékezni – mind-mind magyarok voltak.

Az 1976-os első hazalátogatás hangulatára, édesapja meghatottságára emlékezik Martha Wigner a CD egyik filmrészletében.

A hosszú távollét alatt – amennyire az adott politikai helyzet éppen engedte – persze fenntartotta kapcsolatát hazájával, erről tanúskodik levelezése a fizikus *Ortvay Rudolf*fal, legkitűnőbb magyar fordítójával, *Györgyi Gézával* és tanárával, *Oppel Imrével*, s erről szól több írás is.

Hogyan használható a CD-ROM?

Az olvasó tapasztalni fogja, hogy a megfelelő szoftver (Windows 98SE/NT/ME/2000/XP, Internet Explorer 5. 5v. 6x), és a minimális hardver (Pentium 90 Mhz, 16 MB RAM, 4 MB video

RAM 16 bit color, SVGA monitor, 12x CD-ROM meghajtó, hangkártya) esetén a CD automatikusan indul.

A menü egyszerű, azonnal áttekinthető. Az *Életrajz nyolc fejezetének* és a gyors áttekintést nyújtó *Életrajzi vázlatnak* a szövegében lévő, más színnel jelölt *hívó- vagy csatolószókra* kattintva számtalan szöveges, képi (kb. kétszáz kép), hang- és video-információhoz, levelekhez, személyéhez kapcsolódó iratokhoz, továbbá teljes terjedelmű Wigner-írásokhoz (52 publikáció), az idehaza megjelent róla szóló írások többségéhez (31 publikáció), szabadalmihoz juthatunk el. A felsorolt dokumentumok közvetlenebbül is elérhetők az *Indexben*.

Kinek ajánljuk a CD-ROM-ot?

Minden közművelődési és szakkönyvtárnak, ahova a magyar tudománytörténet, fizikatörténet, a magyar származású Nobel-díjasok iránt érdeklődő diákok, felnőtt olvasók járnak. S van-e olyan könyvtár, ahol nem fordulnak meg ilyen érdeklődésű olvasók?

Minden egyes egyetemi könyvtárnak, amelyet természettudományi érdeklődésű hallgatók, fizikus-hallgatók és oktatók látogatnak. Tudjuk, hogy a sorozatunkban eddig megjelent CD-ROM-okat nem egy egyetemi oktató demonstrációs anyagként hasznosítja.

De még a tudománytörténészek, a fizikatörténet művelői, sőt a fizikusok bizonyos köre is haszonnal olvashatja, böngészheti, hiszen nem egy anyagot (pl. kéziratos levelezés Ortwayval, Györgyi Gézával, iskolai dokumentumok, iratok, gazdag családi és egyéb képanyag, a szabadalmak stb.) idehaza még nem tettek közzé.

Szilágyiné Csécs Mária

Kedves Kolléga!

2004. évi személyi jövedelemadónk 1%-ával támogatjuk a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tevékenységét!

Számlaszáma: 11708001-20102575

Az MKE reklámkiadványa annak a 91 144 forintnak a segítségével jelenik meg az idén, ami a 2003-ban felajánlott 1%-okból folyt be.

Köszönjük!

a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöksége

A Könyvtári Intézet oktatási osztálya ismét meghirdeti Kiadványszerkesztési és prezentációkészítési feladatok megoldása a könyvtárban egyszerű eszközökkel című akkreditált tanfolyamát

A 90 órás képzés során a könyvtárosok felkészülhetnek a könyvtári ügyvitelben, szolgáltatásokban, kapcsolattartásban és publikálásban előforduló dokumentumok szakszerű, igényes és esztétikus elkészítésére – egyszerű, elérhető eszközök, programok használatával. Megismerkednek a kéziratgondozás alapelveivel (szöveg és ábra viszonya, előkészítése, lektorálás, korrektúra), a tipográfia alapfogalmaival, a kiadványszerkesztés alapelveivel, az ebben és ehhez alkalmazható kiegészítő eljárások, technikák használatával (szkenelés, fotó- és grafikakorrekció, színkezelés, nyomtatás), a szöveg- és a professzionális kiadványszerkesztés eltéréseivel, és megtanulják az előadásokat kísérő prezentáció készítésének módszereit, eszközeit.

A tanfolyam díja 65 000 Ft.

A következő tanfolyamot 2005. március 21-22-23-24-én, március 29-30-31-én, április 4-5-6-7-én, 9-től 16.30-ig tartjuk.

További információ: Fejős László, tel.: (1) 487-8643; e-mail: sunt@oszk.hu

A tanfolyamról (és továbbiakról) a Könyvtári Intézet honlapján (www.ki.oszk.hu) is lehet információhoz jutni, innen a jelentkezési lap is letölthető.

Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál
Könyvtáros Klub
Budapesti Kongresszusi Központ

2005. április 22. péntek 10.00–14.30

I. A természeti katasztrófák fizikája, szociológiája és pszichológiája

1. Jánosi Imre egyetemi docens (ELTE): *A cunami fizikája*
2. Ferencz Zoltán (MTA Szociológiai Intézet): *A katasztrófák szociológiája*
3. Dr. Pető Csilla (katasztrófa-pszichológus): *A katasztrófák pszichológiája*

II. Az olvasó könyvtáros

Bánkeszi Katalin ügyvezető igazgató (Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ Kht.): *Legkedvesebb olvasmányaim*

RENDEZVÉNYNAPTÁR 2005

II. 24.	Bp., OSZK	Beszélgetés a könyvtári szaksajtóról	IKSZ	M. Móré Ibolya
III. 4.	Szeged	Konferencia a Kárpát-medence könyvtárainról	SZTE BTK Könyvtártud. Tansz.	Bakonyi Géza
III. 9.	Bp., ELTE	Polcológiától bummig	Egyetemi Könyvtár	Darvas Tóth Péter
III. 14–27.	országosan	Internet Fiesta		
III. 21.	Bp., HIK	Internet Fiesta országos konferenciája		
III. 16–17.	Szombathely	Workshop a mozgókönyvtárról	BDK	Berzsenyi Dániel Könyvtár
III. 22.	Bp., KSH	Statistikai tájékoztatás, európai követelmények	KSH könyvtára	Nemes Erzsébet
III. 31.–IV. 1.	Gyula	Országos Textlib-konf.	városi kvtár	Dezsi János
IV. 7.	Győr	Tradíció és világháló	Publika MKK és KMKK	Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár
IV. 21–24.	Bp.	Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál		Nagy Anikó
V. 18.	Bp., OSZK	IKSZ-közgyűlés	IKSZ	M. Móré Ibolya

OIK-programok. A British Council szervezésében Tibor Fisher érkezik az Országos Idegennyelvű Könyvtárba február 21-én, ahol *Voyage to the end of the room* című művéről beszélgethetünk a szerzővel, a moderátor Györke Ágnes. A könyv több példányban is kölcsönözhető az OIK-ból.

A március 7-én 17.30-kor kezdődő hasonló program szerzői vendége Matt Thorne, akinek *Cherry* című művéről beszélgetnek a résztvevők. Moderátor Friedrich Judit.

Mindkét program angol nyelven, tolmácsolás nélkül zajlik.

Párbeszéd a környezettel – A könyvtár kapcsolatrendszere
Szakmai konferencia Balassagyarmaton
2005. április 8–9.

Helyszín: Madách Imre Városi Könyvtár
2660 Balassagyarmat, Rákóczi fejedelem útja 50.

Jelentkezés:

telefon: 06 (35) 300-290

e-mail: Piatrik Valéria vali@vkbalassa.hu

Kosik Szilvia szilvi@vkbalassa.hu

Program:

2005. április 8.

- 10.00–11.00 Köszöntő
Csapatépítés, csapatmunka a könyvtárban – *Vidra Szabó Ferenc*
Könyvtári Intézet, Budapest
- 11.00–11.50 Közönségkapcsolatok – *Törökné Jordán Katalin*, Könyvtári Intézet, Budapest
- 11.50–12.50 Ebéd
- 12.50–13.40 Több mint könyvtár, avagy gondolatok a könyvtári rendezvényekről
Kiss Barbara, OSZK, Budapest
- 13.40–14.30 A könyvtár és a média – *Teveli Judit*, Könyvkereső Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., Budapest
- 14.45–15.45 Beszélgetés az elhangzottak kapcsán
- 18.00 Ismerkedési est, baráti találkozó, közös vacsora

2005. április 9.

9.00 – 14.00 Kirándulás Hollókőre, az Ófalu megtekintése, ebéd

A kétnapos konferencia részvételi díja: 1000 Ft. Jelentkezési határidő: 2005. március 18.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Jelentkezési lap

(másolható)

Konferencia Balassagyarmaton

2005. április 8–9.

A jelentkező neve:.....

Munkahelye:.....

Foglalkozása, beosztása:.....

Értesítési címe:.....

Telefonszáma:.....E-mail címe:.....

Szállást kér: Igen Nem

A kiránduláson részt vesz: Igen Nem

....., 2005.

.....
aláírás

Meghívó

az „Olvasás, iskola, könyvtár – cigány szemmel” című konferenciára,
amelyet Nyíregyházán 2005. április 8–9-én
a Magyar Olvasástársaság,
a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár,
valamint a Megyei Pedagógiai, Közművelődési Intézet
és Továbbképző Központ szervez
Helyszín: Zrínyi Ilona Gimnázium Kollégiuma
Nyíregyháza, Széchenyi u. 35–37.
(a vasútállomástól egy autóbusz-megállónyira)

Program

április 8.

- 13.00–13.20 *Megnyitó*
13.20–14.00. *Diósi Ágnes* szociológus, Bp.
Esélyek magyarországi cigányként
14.00–14.30 *Bodnárné Kiss Katalin* főiskolai oktató, Nyíregyháza
A leendő pedagógusok felkészítése a cigány tanulók oktatására, nevelésére
14.30–15.00 *Oláh Anna* etnikai referens, Budapest XIII. Pedagógiai Szolgáltató Központ
Szegregáció vagy integráció oktatási rendszerünkben
15.00–15.30 *Vita és szünet*
15.30–16.00 *Zsoldos Géza* általános iskolai igazgató, Tiszabecs
Speciális feladatok a cigány gyerekek oktatásában, nevelésében egy körzeti iskolában
16.00–16.30 *Endrédi Szabó Erika* városi könyvtárigazgató, Bicske
Cigány gyerekek a városi könyvtárban
16.30–17.00 *Jenei Teréz* főiskolai intézetvezető, Nyíregyháza
A szemléletváltás szükségessége a cigány tanulókat érintő oktatató-nevelő munkában
17.00–17.20 *Vita*
18.00 *Vacsora*
19.00–20.00 *Esti vendégünk: Balogh Gyula* pedagógus, költő, Nagyrábé
20.00–21.00 *Dokumentumfilm vetítése és beszélgetés*

április 9.

- 8.30–9.00 *Müller Jánosné* könyvtáros, Tiszaeszlár
Cigány gyerekek a községi-iskolai könyvtárban
9.00–9.30 *Péterfi Rita* könyvtáros, szociológus, Könyvtári Intézet, Budapest
A beilleszkedés egyik lehetséges útja – az uszakai cigányság találkozása a kereszténységgel
9.30–10.00 *Kardos Ferenc* városi könyvtári igazgatóhelyettes, Nagykanizsa
„Szárason járó csónak” (Beás közösségek olvasási szokásairól)
10.00–10.30 *Vita és szünet*
10.30–11.00 *Abonyiné Antal Anna* iskolai könyvtáros, Nyíregyháza
Csak mert cigány?

11.00–11.30 A konferencia zárása – *Nagy Attila*

11.30 *Ebéd*

13.00 *Kirándulási lehetőségek:*

1) *Nyíregyházi városnézés* idegenvezetővel + autóbusszal vagy kisvonattal Sóstóra. (Séta a tóparton, a felújított Krúdy Vigadó, Fürdőház, Svájci-lak stb.) = 800 Ft/fő

2.) *Múzeumfalv* (vezetővel 1–1,5 óra. Elismerően Európa egyik legszebb gyűjteménye), séta *Sóstófürdőn* = 800 Ft/fő

3. *Vadspark* (csodálatos, óriási területen fekszik, az állatok nagyon kényelmes körülmények között élnek, számtalan ötletes megoldással) = 1000 Ft/fő (vezetéssel)
(az 1–3. esetben az összeg magában foglalja az autóbusz, illetve kisvonat, a belépők és az idegenvezetés költségeit)

4. *Máriapócs-Nyírbátor* 1500 Ft/fő (legalább 25 fő esetén)
(március 1-jétől 6–8%-os emelés várható)

Várható költségek:

Kollégium: 2200 Ft/fő/éj (2x3 ágyas szobák, közös előtérrel, zuhanyozóval)

Étkezés: reggeli: 450 Ft, ebéd: 950 Ft, vacsora: 650 Ft

Jelentkezés: Vraukóné Lukács Ilona, e-mail: vraukone@mzsk.nyirbone.hu

A jelentkezés beérkezésének határideje: 2005. március 21.

További információ: www.hunra.hu

Minden érdeklődőt szeretettel várnak a rendezők.

Jelentkezési lap

az „*Olvasás, iskola, könyvtár – cigány szemmel*” című konferenciára

Név:

Munkakör:

Munkahely neve, címe:

Lakcím:

Értesítési cím:

*Szállást kérek

Nem kérek

Étkezést kérek:

Április 8.

Ebéd

Vacsora

Április 9.

Reggeli

Ebéd

*A kiránduláson részt kívánok venni:

Nyíregyházi városnézés

Múzeumfalv + Sóstófürdő

Vadspark

Máriapócs-Nyírbátor

*A megfelelő válasz aláhúzendó

A szállás- és étkezési költség befizetése a helyszínen, a regisztrációnál történik.

„Polcológiától” az „információs bumm”-ig – avagy könyvtárak válasza a XXI. századi információs társadalom kihívásaira

címmel 2005. március 9-én egy napos konferenciát rendez az ELTE Egyetemi Könyvtár, Egyetemi Levéltár
Helyszín: Egyetemi Könyvtár díszterme
(Budapest V. ker., Ferenciek tere 6.).
A konferencián való részvétel ingyenes,
a rendezvényt a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatja.

Előadások:

Megnyitó: *dr. Szögi László* főigazgató, Egyetemi Könyvtár, Egyetemi Levéltár

A tudásvagyon-gazdálkodástól a könyvtárig (*Dr. Z. Karvalics László* egyetemi docens, BME TGI Információmenedzsment Tanszék)

Mert fontos, hogy (el)ismerjék! – avagy hogy kerül a pr a könyvtárba (*Ferling József* kommunikációs tanácsadó, újságíró, a Magyar Public Relation Szövetség elnöke)

A könyvtári fejlesztések irányai Európában (*Dr. Dippold Péter*, a Könyvtári Intézet igazgatója)

A magyar könyvtárjog rendszere: „balgaságok és brillírozások” (*Horváth Sándor Domonkos* jogász, könyvtáros, a győri Galgóczi Erzsébet Városi Könyvtár igazgatója)

„Könyvtáros behálózós” – avagy: internet, a nyilvánosság új eszköze – szerintem! (*Damjanovich Nebojsa* on-line kommunikációs tanácsadó és tréner)

A konferencia moderátora: *Sipos Anna Magdolna*, az Egyetemi Könyvtár általános főigazgató-helyettese

Bővebb információ: <http://www.konyvtar.elte.hu/hirek/rendezvenyek/index.html>

Kérem, hogy az alábbi letölthető jelentkezési lapot kitöltve a dtoth_peter@ludens.elte.hu címre küldje el. (Letölthető: <http://www.konyvtar.elte.hu/hirek/rendezvenyek/2005/konfer0309/jellap.rtf>)

Jelentkezése a visszaigazolással válik érvényessé. Minden résztvevő megkapja az előadások anyagát.

További információ: 4116700/3419

NÉGY STÍLUS, KÉT KIÁLLÍTÁS, EGY HELYSZÍN

Mészáros László *Mozzanatok* és a *Civertan.hu – Földről láttatom hazámat* című kiállítása március 11-éig tekinthető meg az Egyetemi Könyvtárban

Helyszín: az Egyetemi Könyvtár aulája

Budapest V. ker., Ferenciek tere 6.

Mészáros László *Mozzanatok* című kiállításán pillanatképeket, nyári hangulatokat, csendéleteket, tusrajzokat, pasztellkréta-munkákat és olajfestményeket láthatnak az érdeklődők, a *Civertan.hu* fotósorozata magyarországi várak, kastélyok, pusztatemplomok légifotóit mutatja be. A felvételek repülőgépből, 300 méteres magasságból készültek, és hazánk épített kulturális örökségével ismertetik meg a látogatókat.

Az Egyetemi Könyvtár 2005-ben húsz alkotónak biztosít ingyenesen lehetőséget munkáinak bemutatására. Négy hetes váltásokkal december végéig számos képzőművészeti stílusban készült alkotást láthatnak az érdeklődők, az extrémebb számítógépes grafika és a klasszikus olajfestmény egyaránt megtalálható lesz az Egyetemi Könyvtár kiállítás-sorozatában.

Minden kiállítás ingyenesen látogatható.